

ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΟΥ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

ἐπιμέλεια: π. Κυριακού Τσουρού

Συνεχίζουμε τή δημοσίευση κειμένων του μακαριστού π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου, μέ τή βεβαιότητα ὅτι παραμένουν πάντοτε ἐξαιρετικά ἐπίκαιρα, παρά τήν παρέλευση 35ετίας περίπου ἀπό τή σύνταξή τους.

Αποδεικνύουν τό ἀλάνθαστο αισθητήριο του πατρός, τήν ὀρθότητα τῆς ποιμαντικῆς ἀγωνίας του καί τήν μετ' ἐπιστήμης διαπραγμάτευση τῶν ποικίλων ποιμαντικῶν καί κοινωνικῶν θεμάτων».

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΟΣΜΙΚΕΥΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΑΣ

ὑπό π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου (+)

«Ἐνοιωθα νά πνίγωμαι ἐκεῖνες τίς μέρες ἀπό τίς δηλητηριώδεις κοινωνικές ἀναθυμιάσεις· ἤμουν μόνη, ξεγελασμένη ἀπό ὄλους, ἀπογοητευμένη ἀπό ὄλους καί ἀγωνιοῦσα ν' ἀρπαχθῶ ἀπό κάποιον· νά νοιώσω νά μέ ζεσταίνει μιὰ ἐλπίδα. Κι ἔρχεται ἡ φίλη μου καί μου λέει:

-Ἄκου δῶ, αὐτά πού ζητᾶς θά τά βρῆς στή δική μας συντροφιά· καί ἐλπίδα καί καλοσύνη καί δικαιοσύνη!

Τί νᾶκανα; Ἔτρεξα, ὅπως θᾶτρεχε ὁ ὀδοιπόρος τῆς ἐρήμου ἂν μάθαινε πῶς ἐκεῖ κοντά του ὑπάρχει μιὰ ὄαση!

-Ἐκεῖ θά βρῆς τή γαλήνη καί τήν ἐλπίδα πού τόσο διψᾷ ἡ ψυχή σου, εἶπε ἡ φίλη μου, κι ἀκόμα κάτι ἄλλο, τήν ἀληθινή καλωσύνη· μά κι ἀκόμα κάτι ἄλλο πολύ πιό ὁμορφο κι ὑπέροχο, ὅμως δέν μπορῶ νά σοῦ τό ἀποκαλύψω τώρα, δέν ἔχω τό δικαίωμα· θά τό δῆς ὅταν θά γίνης καί σύ μέλος!

Ἐφτασα στό κοινόβιο κι ἀπό τήν πρώτη νύχτα πίστεψα πῶς εἶχα ἀπομακρυνθῆ ὀριστικά καί γιά πάντα ἀπό ἕνα κόσμον σάπιο καί διεφθαρμένο κι ὅτι εἶχα βρεθῆ σ' ἕνα κόσμον ἀπροσμέτρητης καλοσύνης, ὅπου ἀκτινοβολοῦσε ὁ ζωντανός Θεός...».

Ἡ ὁμολογία αὐτή μιᾶς νεαρᾶς ἑλληνίδας θέτει ἕνα «καυτό» πρόβλημα τῆς κοι-

νωνίας μας καί ἐκφράζει μέ τραγικό τρόπο ἕνα βασικό της σύμπτωμα: τήν ἐπανάστασι τῶν νέων.

Δέν ἔχει σημασία ἂν ὁ «ζωντανός θεός» τῆς «ἀπροσμέτρητης χαρᾶς», πού μοιράζει πλοῦσια «δικαιοσύνη, ἀληθινή καλοσύνη, γαλήνη, ἐλπίδα» καί πρό παντός τό «κάτι ἄλλο πολύ πιό ὁμορφο καί ὑπέροχο», πού δέν ἐπιτρέπεται νά ἀποκαλυφθῆ στούς ἀμνήτους, πού γιά νά τό ζῆση κανεῖς πρέπει ὅπωςδῆποτε νά μπῆ στό «κοινόβιο», λέγεται Μαχαράτζι, Μαχαρίσι, Μούν, Πραπουπάτα, Ράζνις, Ἀνανταμούρτι, Παραμχάμσα, Χάμπαρτ ἢ ὅπως ἄλλοιῶς θέλετε.

Ἡ Μαργαρίτα Φέλλ, σέ ἕνα σημαντικὸ ἄρθρο μέ τίτλο «αἰρέσεις νέων – σύμπτωμα μιᾶς ἐκκοσμικευμένης κοινωνίας», πού δημοσιεύθηκε στό γερμανικὸ περιοδικὸ «Γιούγγενδβολ» (7/1982) ἀναφέρει χαρακτηριστικά πῶς σήμερα σχηματίζεται ἕνα «παγόβουνο» καί στήν κορυφή του βρίσκεται «τό ἐλάχιστο ποσοστὸ τῶν νέων ἐκείνων, πού ἐνθουσιάζονται ἀπό τίς μεσσιανικὲς ὑποσχέσεις τῶν νέων αἰρέσεων τῆς νεότητος».

Οἱ νέοι, πού σχηματίζουν αὐτό τό «παγόβουνο», πού συνεχῶς ἀυξάνεται σέ ὄγκο, διαδηλώνουν ὁ καθένας μέ τόν τρόπο του πῶς ἡ λεγομένη «κοινωνία τῆς εὐημερίας

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΠΛΑΝΕΣ ΤΩΝ ΜΟΡΜΟΝΩΝ

Συνοπτική παρουσίαση

του Πρωτοπρ. Βασιλείου Γεωργοπούλου
Επίκουρου Καθηγητού Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Οί Μορμόνοι είναι μία παραχριστιανική κίνηση που ιδρύθηκε στις Η.Π.Α. τον 19ο αιώνα από τον Joseph Smith (1805 -1844). Η

έν λόγω παραχριστιανική κίνηση είναι γνωστή διεθνώς και με την επίσημη ονομασία τους ως «Εκκλησία του Ί. Χριστού των Αγίων

καί των καταναλωτικῶν ἀγαθῶν» δέν σημαίνει γιά τήν ἀνθρωπότητα κέρδος· εἶναι «κοινωνία ἀπωλείας».

Ποιές εἶναι οἱ ἄλλες κατηγορίες νέων, πού ἀποτελοῦν σύμπτωμα μιᾶς τέτοιας κοινωνίας; Εἶναι οἱ ομάδες ἐκεῖνες, πού, ὅλες μαζί κι ἡ καθεμίᾳ μέ τόν τρόπο της, ἐκφράζουν τήν «ἐπανάστασι τῶν νέων», οἱ πολιτικές ἐκστρεμιστικές ομάδες, οἱ ροκάδες, οἱ χίππυς... Ὅλες αὐτές ἀποτελοῦν ἀπεγνωσμένες προσπάθειες ἐξόδου ἀπό μιᾶ κοινωνία πού ὅλο καί περισσότερο ἀφαιρεῖ ἀπό τόν ἄνθρωπο καί ἰδιαίτερα ἀπό τόν νέο τή δυνατότητα νά ἀναζητήση βαθύτερο νόημα στή ζωή.

Τό «ιδανικό» μιᾶς κοινωνίας τῆς «εὐημερίας καί τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν» εἶναι καθαρά δυτικό προϊόν. Αὐτό τό «ιδανικό» καλλιεργήθηκε συστηματικά στή μεταπολεμική Δύσι. Ὁ μέσος Γερμανός ἐπί παραδείγματι ἦταν περήφανος γιά τή «φυλή» του, πού κατώρθωσε νά ἐνσαρκώσῃ αὐτό τό «ιδανικό» στό λεγόμενο βιομηχανικό θαῦμα. Ὅμως δέν ἀντιλήφθηκε πώς αὐτό τό ἐρζάτς, τό ἀντικατάστατο τῆς χαμένης του ὑπερηφανείας γιά τήν ἀποτυχία τοῦ ιδανικοῦ τῆς «ἀρίας φυλῆς» τοῦ τρίτου Ράιχ τόν ὀδηγοῦσε σέ μεγαλύτερη καταστροφή: στήν ὀλοκληρωτική ἀπώλεια τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς, στόν ὀλοκληρωτικό ἀποπροσανατολισμό, στήν ἀλλοτριώσι τοῦ ἀνθρώπου. Σύμφωνα μέ μιᾶ στατιστι-

κή, μόνο στίς ἀκραιές παραθρησκευτικές αἰρέσεις κατέφυγαν γύρω στούς 200.000 δυτικογερμανοί νέοι.

Σέ ἄρθρο τοῦ περιοδικοῦ Σόνντακ-σμπλαττ (5 Σεπτ. 1982) δημοσιεύεται συγκλονιστικό ἄρθρο τοῦ δημοσιογράφου Κορέλλ, ὁ ὁποῖος κατόρθωσε νά ζήσει μιᾶ μέρα μαζί μέ τούς «σκλάβους» τοῦ γκουροῦ Ράζνις, γνωστοῦ ἀπό τό κοινόβιο σεξουαλικῶν ὀργίων τῆς Πούνα, πού ὅπως λένε, μετέφερε τό παγκόσμιο κέντρο του γιά φορολογικούς λόγους (ἀπαλλαγὴ ἀπό φορολογία) στήν ἰδιόκτητη φάρμα MUDDY CREEK στήν ἀμερικανική Ἡπειρο (260 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ἀγορά: 425 ἑκατομμύρια δραχμές). Χιλιάδες νέοι ἀπό ὅλο τόν κόσμο εἶχαν συγκεντρωθῆ ἐκεῖ νά γιορτάσουν τήν GURU POORNIMA, τή γιορτή πού εἶναι ἀφιερωμένη στή λατρεία τοῦ «ζωτανοῦ θεοῦ», δηλαδή τοῦ γκουροῦ Ράζνις· μεταξύ αὐτῶν ἦσαν 2.500 δυτικογερμανοί!

Τό ἀποτυχημένο ιδανικό τοῦ δυτικοῦ κόσμου, τό ιδανικό τῆς «κοινωνίας τῆς εὐημερίας» μέ βάσι τά «καταναλωτικά ἀγαθά» ἔφθασε μέ κάποια καθυστέρηση καί στήν πατρίδα μας καί βρῆκε πολλούς πού τό ἐρωτεύθηκαν παράφορα, ὥστε νά μή αισθανθοῦν τήν ἀνάγκη νά ἐρευνήσουν τά ἀποτελέσματα πού εἶχε ὁ «δεσμός» του μέ τήν κοινωνία τῆς Δύσεως.

Αναδημοσίευση ἀπό τό περιοδικό: «Παναγία ἡ Ἐλευθερώτρια», Σεπτέμβριος 1982

των *Τελευταίων Ημερών*». Πιό γνωστή όμως είναι μέ τό ὄνομα **Μορμόνοι**, πού τό λαμβάνουν ἀπό τό ἱερό τους βιβλίον γνωστό ὡς «**Βιβλίον τοῦ Μορμόν**», τό ὁποῖο ἔχει μεταφραστεῖ σέ περισσότερες ἀπό 100 γλώσσες στόν κόσμο, ὅπως φυσικά καί στήν ἑλληνική¹.

Ἀξιολογώντας ἀπό ὀρθόδοξο πρῖσμα τά πιστεύω τῆς ἐν λόγῳ αἰρετικῆς κίνησης, χωρίς δυσκολία, θά διαπιστώσουμε, ὅτι οἱ ἀντιλήψεις τῶν Μορμόνων ἀποτελοῦν ἕνα μεταλλεῖο πλανῶν. Πραγματικότητα πού ἐπιβεβαιώνεται καί ἀπό τήν περί Θεοῦ διδασκαλία τῆς αἵρεσης.

Κατά τήν μορμονική διδασκαλία ὑπάρχουν πολλοί θεοί².

Ὁ Θεός Πατέρας πού ὀνομάζεται Ἐλωχίμ, θεωρεῖται πατέρας ὅλων τῶν θεῶν, ἦταν κάποτε ἄνθρωπος ὅπως ἐμεῖς, προοδευτικά ἐξυψώθηκε καί ἔγινε Θεός. Ὡς Θεός ἔχει ἐπίσης σάρκα καί ὀστά, ὅπως πολύ χαρακτηριστικά ἀναφέρεται σέ ἐπίσημο ἱερό κείμενό τους: «Ὁ Πατέρας ἔχει σῶμα ἀπό σάρκα καί ὀστά, τόσο ψηλαφητό ὅπως καί τοῦ ἀνθρώπου»³.

Ἐπίσης, μεταξύ τῶν θεῶν συναριθμοῦνται καί ἄνθρωποι πού πέθαναν, ἀναστήθηκαν, ὑπερυψώθηκαν σέ ὑψιστό βαθμό δόξας. Εἶναι πιά αἰώνιοι καί ἀποκτοῦν ἀπογόνους στόν πνευματικό κόσμο, δηλαδή, γεννοῦν πνεύματα πού κάποια στιγμή θά γίνουν ἄνθρωποι⁴.

Οἱ μορμονικές αὐτές ἀπόψεις εἶναι ἀπολύτως ἀντίθετες μέ τήν περί Θεοῦ χριστιανική διδασκαλία. Ἀπηχοῦν χονδροειδεῖς περί Θεοῦ ἀντιλήψεις πού συναντᾶ κάποιος σέ ἀρχαῖες εἰδωλολατρικές θρησκείες.

Εἶναι αὐτονόητο, ὅτι μέ τόσο παχυλές καί ἄκρως ἀντιχριστιανικές περί Θεοῦ ἀντιλήψεις δέν ἦταν δυνατόν νά διαφυλαχθεῖ ἀκέραιη ἀπό τούς Μορμόνους ἡ χρι-

στιανική διδασκαλία γιά τό μυστήριο τῆς Ἁγίας Ὁμοουσίου καί Ἀδιαιρέτου Τριάδος. Γιά τούς Μορμόνους ὁ Πατέρας, ὁ Υἱός καί τό Ἅγ. Πνεῦμα δέν εἶναι τρεῖς διακριτές ὑποστάσεις, ὁ ἕνας ἅμα καί Τριαδικός Θεός, ἀλλά τρεῖς ξεχωριστοί θεοί⁵, μεταξύ, βεβαίως, τῶν ἄλλων θεῶν⁶. Ὁ Υἱός καί τό Ἅγ. Πνεῦμα εἶναι μάλιστα κατά τούς Μορμόνους ἀπόγονοι τοῦ Θεοῦ Πατέρα καί τῆς οὐράνιας συζύγου του⁷.

Ὁ Υἱός, πού ὀνομάζεται Ἰεχωβά, δέν εἶναι φύσει Θεός, ἀλλά ὄν πού ἐξελίχθηκε σέ Θεό ἀφοῦ πρῶτα δημιουργήθηκε ἀρχικά ὡς πνεῦμα καί μετά κατέστη παιδί τοῦ Θεοῦ Πατέρα καί μιᾶς οὐράνιας μητέρας⁸. Μάλιστα κατά τήν προϋπαρξή του ὁ Υἱός καί ὁ Σατανᾶς εἶναι ἀδέλφια⁹. Τό Ἅγ. Πνεῦμα, σέ ἀντίθεση μέ τόν Θεό Πατέρα πού ἔχει σάρκα καί ὀστά, αὐτό δέν ἔχει καί θεωρεῖται «ἄτομο Πνεύματος»¹⁰.

Βλέπουμε, ὅτι ἐνῶ ἡ χριστιανική ὀρολογία διατηρεῖται (π.χ. Ἄρθρο 1, τῶν Ἀρθρῶν τῆς Πίστης τοῦ J. Smith), ἡ μορμονική κατανόηση τοῦ μυστηρίου τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ εἶναι ὄχι μόνο κακόδοξη, ἀλλά καί ριζικῶς ἀντίθετη ἀπό τήν χριστιανική¹¹. Καί μέ αὐτές τίς θέσεις τῶν Μορμόνων, ὅπως καί μέ ἄλλες πολλές ριζικά ἀντίθετες στό χριστιανισμό σέ ἄλλα θέματα πίστεως, τίθεται τό ἐρώτημα, ἐάν καί σέ ποιό βαθμό οἱ Μορμόνοι ἔχουν σχέση ὄντως μέ τόν Χριστιανισμό. Πολλοί εἰδικοί ὑποστηρίζουν ἤδη, ὅτι οἱ Μορμόνοι οὐσιαστικά ἀποτελοῦν μία νέα θρησκεία μέ συγκρητιστικά στοιχεία¹².

5. Βλ. Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 1979², σσ. 576-577.

6. Βλ. K. Hutten, *Seher-Grübler-Enthusiasten*, [10^η ἔκδ., 1966], σ. 601.

7. Βλ. *Encyclopedia of Mormonism*, τομ. 2 (1992), σ. 649.

8. Βλ. Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 1979², σσ. 546-547, 742.

9. Βλ. Bruce R. McConkie, *Mormon Doctrine*, 1979², σ. 192. Πρβλ. *Panorama der neuen Religiosität*, 2001, σ. 581.

10. Βλ. *Διδαχή & Διαθήκες*, 130:22.

11. Βλ. A. Hoekema, *The Four Major Cults*, 1963, σσ. 34-36.

12. Βλ. ἀναλυτικά W. Thiede, *Die "Heiligen der Letzte Tage" Christen jenseits der Christenheit*, EZW Texte 161/2001, σσ. 2-5.

1. Βλ. M. Utsch, *Mormonen*, στό *Quellentexte zur neuen Religiosität*, EZW- Texte 215, σ. 31.

2. Βλ. *Διδαχή & Διαθήκες*, 121:32. Τό Πολύτιμο Μαργαριτάρι, Ἀβραάμ, κεφ. 4.

3. Βλ. *Διδαχή & Διαθήκες*, 130:22.

4. Βλ. *Διδαχή & Διαθήκες*, 132:19-20, 37.

Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ Ε.Δ.Α.Δ.

του κ. Γεωργίου Κρίππα
Δρ. Συνταγματικοῦ Δικαίου

Μετά από σωρεία ἐγκληματικῶν πράξεων ὀρισμένων αἱρέσεων καί στήν Εὐρώπη καί ἀλλοῦ (μέ ἀποκορύφωμα τήν ὀδήγηση τῶν ὀπαδῶν τους σέ ὀμαδικές αὐτοκτονίες) καί μετά ἀπό ἐπισήμανση τοῦ ἀπαραδέκτου αὐτοῦ φαινομένου ἀπό πολλούς καί τήν αἴτηση λήψεως μέτρων ἐναντίον του ἐμφανίζεται μία πανευρωπαϊκή κινητοποίηση ἐπί τοῦ προκειμένου καί μία εἰς βάθος εὐαισθητοποίηση, κυρίως τῶν ἀρμοδίων εὐρωπαϊκῶν ὀργάνων. Βεβαίως ἡ εὐαισθητοποίηση αὐτή δέν προέρχεται μόνον ἀπό μία πλευρά, ἀλλά εἶναι γενική. Ἐχει ὅμως σημασία νά δοῦμε τί θέση ἔλαβαν καί λαμβάνουν ἐπί τοῦ θέματος τά ἀρμόδια ἐπί τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων εὐρωπαϊκά ὀργανα. Τοῦτο διότι μέχρι πρό τινος ὑπεστηρίζετο, ὅτι δέν μπορούμε νά θίξωμε τίς αἱρέσεις, διότι θα παρεβιάζετο τό δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας αὐτῶν. Ὅμως τά συγκλονιστικά καί συνταρακτικά, ἀλλά συνάμα καί τραγικά γεγονότα πού συνέβησαν, ἀνέτρεψαν ἐπί τέλους τήν ἀπαραδέκτη αὐτή ἀδιαφορία, πού ἐβασίζετο στήν προστασία τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καί ἐπέτρεψαν τήν ἐμφάνιση δράσεως καί ἀποφάσεων, ψηφισμάτων συστάσεων κ.λπ. Βεβαίως ἡ ἐν λόγω δράση καί ἀντίδραση στήν καταστροφική τακτική τῶν αἱρέσεων ἐξεδηλώθη ἀπό πολλές πλευρές. Λόγω δέ περιορισμένου χώρου θά περιορισθοῦμε εἰς τό νά παρουσιάσουμε δι' ὀλίγων τά σπουδαιότερα τῶν κειμένων πού ἐξεδόθησαν ἢ ἐκυκλοφόρησαν. Ἀρχίζουμε δέ ἀπό τό Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης, τό ὁποῖον εἶναι τό κατ' ἐξοχήν ὄργανον

προστασίας τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων καί τό μόνον ἀρμόδιον νά ἀποφανθεῖ περὶ τοῦ ἐάν ἐν προκειμένῳ ἔχουμε ἢ ὄχι παραβίαση τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Θά εἶχαμε ἐπομένως ἐπί τοῦ ἐν ὄψει θέματος νά ποῦμε -ἐντελῶς περιληπτικά πάντοτε- τά ἑξῆς:

1. Ἡ Κοινοβουλευτική Συνέλευση τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης στίς 29.11.1991 ἐκδίδει τήν Ἐκθεση Νο 6535 «Ἐπί τῶν αἱρέσεων καί τῶν νέων θρησκευτικῶν κινήματων» (Rapport sur les Sectes et les nouveaux Mouvements Religieux). Ἡ Ἐκθεση αὐτή ἀρχίζει μέ τήν διαπίστωση ὅτι: «Οἱ δραστηριότητες ὀρισμένων αἱρέσεων παραβιάζουν τήν δημοσία τάξη». Ἐν συνεχείᾳ διερωτᾶται ἐάν πρέπει νά θεσπισθεῖ νομοθεσία περιορίζουσα ἢ ἀπαγορεύουσα τήν ἐλευθερία τῶν αἱρέσεων ἢ μήπως πρέπει νά θεσπισθεῖ νομοθεσία καθορίζουσα τά ὄρια ἐντός τῶν ὁποίων οἱ αἱρέσεις θά ἀσκοῦν τήν δραστηριότητά των, ἐφ' ὅσον αὐτή ἀνταποκρίνεται σέ ὀρισμένα κριτήρια ἀντικειμενικά;

Ἡ Ἐκθεση προτείνει κατ' ἀρχήν ὡς πρῶτα καί βασικά μέτρα: α) Τήν θέσπιση νομοθεσίας βάσει τῆς ὁποίας ὅλες οἱ αἱρέσεις καί τά νέα θρησκευτικά κινήματα θά καταχωροῦνται εἰς εἰδικόν ἀρχεῖον κρατικῆς ὑπηρεσίας. β) Τήν εὐρύτεραν δυνατήν πληροφόρηση τοῦ κοινῶ καί κατά προτεραιότητα τῶν νέων περὶ τῆς φύσεως, τῶν δραστηριοτήτων καί τῶν ἐπιδιώξεων τῶν αἱρέσεων.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἐκθεση προτείνει σχέδιον Συστάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώ-

πης διαπιστώνουσα προκαταβολικῶς τὰ κάτωθι ἐξόχως σημαντικά:

- Διαπιστοῦται τεραστία αὐξηση τῶν αἰρέσεων ἐπὶ τῆς ἐποχῆς μας.

- Διαπιστοῦται ἔλλειψη ἀντιδράσεως ἀπὸ τοὺς φορεῖς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι θὰ ἔπρεπε περισσότερο παντός ἄλλου νὰ ἀνησυχῆσουν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ καθεστῶς τῆς θρησκευτικῆς οὐδετερότητος τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, τὸ ὅποῖον ἄφησε ἐλεύθερο τὸ πεδῖον τῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ σεβασμοῦ ὀρισμένων βασικῶν ἀρχῶν. Τὸ δεδομένο τοῦτο τὸ ἐξεμεταλλεύθησαν δεόντως οἱ αἰρέσεις, ἤτοι τὸ ὅτι οἱ παραδοσιακοὶ θεοσμοί, οἱ ὅποιοι συνέβαλον εἰς τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ὑπαρξιακῶν προβλημάτων ἀδιαφοροῦν.

- Τὸ φαινόμενο τῶν αἰρέσεων ἔχει λάβει διεθνεῖς διαστάσεις.

- Οἱ αἰρέσεις χρησιμοποιοῦν καταχρηστικῶς τὸ ὄνομα τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης.

Περαιτέρω ἡ Ἐκθεση ἐπιχειρεῖ νὰ διατυπώσῃ τὸν ὀρισμὸν τῶν αἰρέσεων ὡς ἐξῆς: Αἴρεση σημαίνει ὁμάς θρησκευτικῆς ἢ μυστικιστικῆς ἐπιρροῆς, τῆς ὁποίας οἱ ὀπαδοὶ διαβιοῦν ἐντὸς κοινότητος ὑπὸ τὴν ψυχολογικὴν ἐπίδραση ἑνὸς ἢ περισσοτέρων ἀτόμων. Περαιτέρω παραθέτει καὶ ἄλλους διατυπωθέντας ὀρισμούς καὶ βεβαίως ἀναγνωρίζει, ὅτι γενικῶς ἀποδεκτὸς ὀρισμὸς τῶν αἰρέσεων δέν ὑπάρχει.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Ἐκθεση διερωτᾶται ἐάν μία αἴρεση ἀποτελεῖ θρησκείαν μὴ δίδουσα ἀπάντηση εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, διότι νομικῶς δέν ἔχει διατυπωθεῖ ὁ ὀρισμὸς τῆς θρησκείας. Ἐπισημαίνεται μόνον, ὅτι γενικῶς τὰ δικαστήρια θεωροῦν ὡς θρησκεία τὴν ὀργάνωση τὴν ἔχουσα μονίμους κληρικούς καὶ ὄχι εὐκαιριακοὺς καὶ ἐπίσης τὴν ἔχουσα τὸ ἱερόν, τὸ λειτουργικόν καὶ μίαν σφαιρικὴν καὶ ὑπερφυσικὴν ἐξήγηση τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἔννοια αὐτὴ δέν εἶναι σταθερή.

Περαιτέρω ἡ Ἐκθεση παραθέτει συνοπτικῶς ποῖον τὸ καθεστῶς τῶν αἰρέσεων εἰς ὀρισμένα εὐρωπαϊκὰ κράτη, ἤτοι:

ΓΑΛΛΙΑ: Οἱ αἰρέσεις ἔχουν συσταθεῖ ὡς σωματεῖα μὴ κερδοσκοπικοῦ σκοποῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου δέν ὑπόκεινται εἰς φορολογίαν εἰσοδήματος.

ΕΛΒΕΤΙΑ: Δέν τοὺς ἀναγνωρίζει τὸ καθεστῶς τῶν ν.π.δ.δ.

ΙΣΠΑΝΙΑ: Θέτει προϋποθέσεις ἀναγνωρίσεως (καταχώρηση εἰς εἰδικόν κρατικόν ἀρχεῖον). Βάσει τῆς νομοθεσίας αὐτῆς ἔχουν ἀναγνωρισθεῖ 12 αἰρέσεις.

ΑΓΓΛΙΑ: Ἐπισημαίνει, ὅτι στὴν Ἀγγλία ὑπάρχει ὑπηρεσία παρακολουθήσεως τῶν αἰρέσεων.

ΦΙΛΑΝΔΙΑ: Οἱ αἰρέσεις πρέπει νὰ καταχωρηθοῦν εἰς εἰδικόν κρατικόν ἀρχεῖον καὶ νὰ πληροῦν ὀρισμένες νόμιμες προϋποθέσεις.

ΒΕΛΓΙΟΝ: Δέν ὑπάρχει εἰδικόν καθεστῶς ἀναγνωρίσεως. Ἔτσι οἱ αἰρέσεις λαμβάνουν ὅποιαν μορφήν ἐπιθυμοῦν, π. χ. ὀργανώσεις δημοσίας ὠφελείας ἢ μὴ κερδοσκοπικῆς.

ΙΣΠΑΝΙΑ: Ἐπισημαίνεται, ὅτι τὸ 1989 ἡ ἰσπανικὴ Βουλὴ συνέταξε ἔκθεση περὶ αἰρέσεων, διὰ τῆς ὁποίας συνιστᾶ εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ ὑπαγάγῃ τίς αἰρέσεις ὑπὸ ἔλεγχον καὶ ἐποπτεῖαν.

Ὡς πρὸς τίς ἄλλες χῶρες ἀναφέρει, ὅτι ὑπάγουν τίς αἰρέσεις εἰς τὸ καθεστῶς τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας (βεβαίως μεταγενεστέρως ἐπηκολούθησαν οἱ ἐκθέσεις τῶν κοινοβουλίων Γαλλίας, Γερμανίας, Βελγίου περὶ αἰρέσεων καὶ ἡ ἴδρυσή κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ἐποπτείας τῶν αἰρέσεων καὶ πληροφορήσεως τοῦ κοινοῦ εἰς Γαλλίαν, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Ἐλβετίαν πέραν τῆς Ἀγγλίας ὅπου τοιαύτη ὑπηρεσία προὔπηρξε).

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ Ἐκθεση ἀναφέρει, ὅτι εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη ὑπάρχουν περιορισμοὶ εἰς τὴν δραστηριότητα τῶν αἰρέσεων.

ων ἀφορῶντες τὴν δημοσίαν τάξιν (Βέλγιον, Ἑλβετία, Δανία, Γαλλία, Ἰρλανδία, Λουξεμβούργου) ἢ τὰ χρηστά ἤθη (Βέλγιον, Ἑλβετία, Δανία, Φινλανδία, Ἀγγλία, Ἰρλανδία). Διὰ τὴν Κύπρον ἀναφέρει, ὅτι ὅλες οἱ θρησκείαι καὶ τὰ δόγματα πρέπει νὰ εἶναι φανερά καὶ ὄχι μυστικά, ὅποτε καὶ ἀπολαύουν τὸ δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Στὴν Ἰσπανία ἡ νομοθεσία προβλέπει τὸν χαρακτηρισμὸ μιᾶς ἐνώσεως ἢ αἰρέσεως ὡς παρὰ νόμου, ἐνῶ στὴν Ἑλβετία καὶ Φινλανδία προβλέπεται ἡ διάλυσις τους.

Περαιτέρω ἡ Ἐκθεση προβαίνει σὲ μία σύντομη ἀναφορά τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν αἰρέσεων ὑπὸ τῆς νομολογίας τῶν δικαστηρίων ὀρισμένων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἤτοι:

Στὴν Πορτογαλία ἐκκρεμοῦν δίκαιες εἰς βάρος τῶν Χιλιαστῶν διὰ ἄρνηση ἐκπληρώσεως στρατιωτικῆς θητείας, ἀκόμη καὶ ἀόπλου.

Στὴ Νορβηγία ὑπάρχουν διώξεις ἐναντίον τῶν Σαηεντολόγων ἀφορῶσες τὸν τρόπον στρατολογήσεως ὁπαδῶν καὶ χρηματοδοτήσεως.

Στὴν Ἰσπανία ὑπάρχουν καταδίκαιες αἰρέσεων διὰ προσηλυτισμὸν παρὰ νόμον, αἰσχροκέρδειαν, φορολογικὰ παραβάσεις καὶ παραβάσεις τῶν ἐργατικῶν νόμων.

Στὴν Ἀγγλία ἀναφέρονται διενέξεις ἀφορῶσες εἰς τίς φορολογικὰς ἀπαλλαγὰς.

Στὴ Γαλλία ὑπάρχουν πολλὰς περιπτώσεις καταγγελιῶν ἐναντίον αἰρέσεων. Κυρίως ὑπάρχουν μηνύσεις ἐκ μέρους γονέων τέκνων παρασυρθέντων ὑπὸ τῶν αἰρέσεων. Τὰ δὲ γαλλικὰ δικαστήρια διακρίνουν τίς θρησκείαι ἀπὸ τίς αἰρέσεις ἐκ τοῦ ὅτι εἰς μὲν τίς θρησκείαι ἡ προσχώρησις καὶ ἡ ἀποχώρησις εἶναι ἐλεύθερες, ἐνῶ εἰς τίς αἰρέσεις ἡ μὲν προσχώρησις εἶναι ἐλευθέρω, ὅμως ἡ ἀποχώρησις ὄχι (θέμα πού παρὰ μένει σκοτεινόν).

Τέλος ἐπισημαίνει, ὅτι καὶ ἡ νομολογία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων

Δικαιωμάτων ἔχει θεωρήσει τίς δραστηριότητες τῶν αἰρέσεων ὡς ἐμπόπτουσαι στοὺς ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 9 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων προβλεπομένους περιορισμούς καὶ ἔχει ἀπορίψει τίς σχετικὰς προσφυγὰς.

Τέλος ἡ Ἐκθεση προτείνει τὴν εἰσαγωγή ἐιδικῆς νομοθεσίας ἐναντίον τῶν παρὰ νόμου δραστηριοτήτων τῶν αἰρέσεων κυρίως ἐναντι τῆς νεολαίας.

Τὸ κείμενον τῆς Ἐκθέσεως τῆς Κοινοβουλευτικῆς Συνελεύσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης εἶναι ἐξόχως σημαντικόν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἐξ ὀλοκλήρου γνωστὸν γενικώτερον (δὲν γνωρίζω διατί ἔχει μέχρι σήμερον παραμείνει ἄγνωστον) καὶ ἐπισημαίνω ὅτι ἀνωτέρω ἐξέθεσα τὰ κύρια σημεῖα τούτου καὶ ὄχι τὸ σύνολόν του λόγω βεβαίως ἐλλείψεως χώρου.

2. Ἡ Σύστασις πού προτείνει ἡ ὡς ἄνω Ἐκθεση συνετάγη καὶ ἐπισημοποιήθηκε ὑπὸ τῆς Κοινοβουλευτικῆς Συνελεύσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης τὸ ἐπόμενον ἔτος 1992. Ἀποτελεῖ δὲ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1178/1992 ἐπίσημον Ἐκθεσιν αὐτῆς. Τὰ κύρια σημεῖα τῆς εἶναι τὰ κάτωθι:

Κατ' ἀρχὴν ἀναφέρει, ὅτι ἡ Κοινοβουλευτικὴ Συνέλευσις εὐαισθητοποιήθηκε ἐν προκειμένῳ ἐκ πολλῶν περιπτώσεων παρὰ νόμου καὶ καταστροφικῆς δράσεως τῶν αἰρέσεων ἐπισημανθεισῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου.

Ἐπισημαίνει, ὅτι τὸ περὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἀρθρον 9 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως περὶ Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων δὲν διευκολύνει τὴν εἰσαγωγὴν ἐιδικῆς νομοθεσίας περὶ αἰρέσεων. Παρὰ ταῦτα ἐπιμένει, ὅτι ὀρισμένα νομοθετικὰ μέτρα προστασίας ἐναντι τῆς παρὰ νόμου καὶ καταστροφικῆς δράσεως τῶν αἰρέσεων θὰ μπορούσαν νὰ ληφθοῦν. Πρὸς τοῦτο ἡ Κοινοβουλευτικὴ Συνέλευσις καλεῖ τὴν Ἐπιτροπὴ Ὑπουργῶν ὅπως προτείνει εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη τὴν λήψιν τῶν κάτωθι συγκεκριμένων μέτρων:

-Εισαγωγή εκπαιδευτικῶν προγραμμάτων πρὸς ἐνημέρωση τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τῶν ἐκ τῶν αἰρέσεων κινδύνων.

-Εὐρυτάτη πληροφόρηση τοῦ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ κράτους ἐπὶ τῆς ἐπικινδύνου καὶ καταστροφικῆς δράσεως τῶν αἰρέσεων.

-Ἐνίσχυση ἰδιωτικῶν πρωτοβουλιῶν πού ἔχουν ὡς σκοπὸν τὴν πληροφόρηση τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος.

-Εἰσαγωγή ἐιδικῆς νομοθεσίας καταχωρήσεως τῶν αἰρέσεων εἰς κρατικά ἀρχεῖα καθὼς καὶ τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εὐρισκομένων κεντρικῶν ἐδρῶν τῶν αἰρέσεων πού δροῦν στὰ διάφορα κράτη.

-Εἰσαγωγή ἐιδικῆς νομοθεσίας προστασίας τῆς νεότητος ἐκ τῆς ἐπικινδύνου δράσεως τῶν αἰρέσεων μεταξύ ἄλλων δι' ἀπαγορεύσεως ἀπαγωγῆς τῶν ἀνηλίκων, μεταφορᾶς τους εἰς ἄλλο κράτος κ.λπ. καὶ ἰδία κύρωση τῆς διεθνoῦς συμβάσεως ἐκτελέσεως ἀλλοδαπῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων.

-Αὐστηροτέρα ἐφαρμογὴ τῆς ἤδη ὑφισταμένης νομοθεσίας προστασίας τῶν ἀνηλίκων ἔναντι τῶν αἰρέσεων.

-Οἱ ὁπαδοὶ τῶν αἰρέσεων πρέπει νὰ πληροφoροῦνται, ὅτι εἶναι ἐλεύθεροι νὰ τίς ἐγκαταλείψουν ὅποτεδῆποτε τὸ ἐπιθυμοῦν.

-Οἱ ἐργαζόμενοι στίς ὑπηρεσίες τῶν αἰρέσεων πρέπει νὰ ἀπολαοῦν τὴν προστασία τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας καὶ τῆς νομοθεσίας περὶ κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

3. Τὸ ἔτος 1999 ἡ Κοινοβουλευτικὴ Συνέλευση τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης ἐπανέρχεται διὰ νεωτέρας Συστάσεως τῆς συμπληρούσης τὴν προαναφερθεῖσαν σύσταση Νο 1178/1992. Ἡ νέα ἐν προκειμένῳ Σύσταση εἶναι ἡ 1412/1999, τὰ κύρια σημεῖα τῆς ὁποίας εἶναι τὰ κάτωθι:

-Κατ' ἀρχὴν μνημονεύει τὴν προηγουμένη Σύσταση, τὴν ὁποῖαν καὶ ἐπαναλαμβάνει, ἀναφέρει δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς υἱοθετήσεως τῆς προηγουμένης Συστάσεως ἐμεσολάβη-

σαν πολλά, τὰ ὁποῖα καὶ ὑποχρεώνουν τὴν Κοινοβουλευτικὴ Συνέλευση νὰ ἐπανέλθει καὶ νὰ τὰ ἀντιμετωπίσει

-Καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι πράγματι εἶναι δυσχερεστάτη ἡ διατύπωση ὀρισμοῦ τῶν αἰρέσεων, παρὰ ταῦτα ὁμως διαπιστοῦται, ὅτι ὑπάρχει ἀνησυχία γιὰ τίς ὁμάδες ἐκεῖνες, πού ἀναπτύσσουν δραστηριότητα θρησκευτικὴ ἢ μυστικιστικὴ.

-Γιὰ τίς ὁμάδες αὐτές θὰ πρέπει νὰ ἐξασφαλισθεῖ, ὅτι ἡ δράση τους θὰ εἶναι νόμιμη.

-Θὰ πρέπει νὰ συλλέγωνται ὑπεύθυνες πληροφορίες γιὰ τίς αἰρέσεις καὶ νὰ διοχετεύονται εἰς τὸ εὐρὺ κοινό. Ἰδία θὰ πρέπει πληροφόρηση περὶ τῶν αἰρέσεων νὰ ὑπάρχει καὶ στὴν ἐκπαίδευση τῶν νέων.

-Θὰ πρέπει νὰ ὑπάρξει προστασία τῶν ἀτόμων ἐκείνων πού εἶναι περισσότερο εὐάλωτα ἀπὸ τίς αἰρέσεις καὶ ἰδίως τῶν νέων καὶ νὰ ὑπάρχει ἔλεγχος ἐπὶ τῶν μεθόδων καὶ τακτικῶν πού χρησιμοποιοῦν πρὸς τοῦτο οἱ αἰρέσεις, ὡς π.χ. κακομεταχείριση, βιασμοί, πλύσεις ἐγκεφάλου, ἀπαγορεύσεως παρακολουθήσεως μαθημάτων κατωτέρας ἢ μέσης ἐκπαιδεύσεως, κ.λπ.

Πρὸς τοῦτο ἡ Σύσταση καταλήγει εἰς τὸ νὰ προτείνει πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη τὰ ἑξῆς κυρίως:

-Δημιουργία ἢ ὑποστήριξη κέντρων πληροφοριῶν περὶ τῶν αἰρέσεων.

-Πληροφόρηση περὶ τῶν δοξασιῶν ἐκάστης αἰρέσεως εἰς τὴν σχολικὴν ἐκπαίδευση.

-Παραπομπὴ στὰ ποινικά δικαστήρια τῶν παρανόμων πράξεων τῶν αἰρέσεων.

-Αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ τῆς νομοθεσίας περὶ ὑποχρεωτικῆς σχολικῆς ἐκπαιδεύσεως.

-Ἐνθάρρυνση τῆς δημιουργίας ἐνώσεων ἀτόμων πού ὑπῆρξαν θύματα οἱ ἴδιοι ἢ τὰ τέκνα τους τῶν ἐκνόμων δραστηριοτήτων καὶ τακτικῶν τῶν αἰρέσεων.

-Προσέγγιση καὶ διάλογος μὲ τούς ἐνδιαφερομένους.

ΣΚΟΤΕΙΝΕΣ ΟΨΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΛΑΜΠΕΡΟ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ 7ης ΤΕΧΝΗΣ

τῆς κ. Ἀγγελικῆς Χατζηωάννου
Συνεργάτιδος τῆς Σ. Ἐ. ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων

Ὁ λαμπερός κόσμος τῆς 7ης τέχνης ἀποτελεῖ γιὰ τούς περισσότερους ἀνθρώπους ἓνα χῶρο στὸν ὁποῖο λάμπουν τὰ ἀστέρια τῆς ὑποκριτικῆς. Τὸ ἀμερικανικὸ Χόλιγουντ ἀναφέρεται ὡς «Μέκκα» τοῦ

κινηματογράφου, χαρακτηρισμὸς διὰ τοῦ ὁποῖου ὑποδηλώνεται ὅτι αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ κέντρο τοῦ κινηματογράφου πού ἐπηρεάζει τὰ παγκόσμια κινηματογραφικὰ πράγματα. Οἱ ἠθοποιοί, ἀστέρες, ὅπως

-Προσφορὰ βοήθειας πρὸς δημιουργίαν κέντρων πληροφορήσεως περὶ τῶν αἰρέσεων.

-Δημιουργία εὐρωπαϊκοῦ Παρατηρητηρίου διὰ τίς ομάδες μέ θρησκευτικὸ, ἀποκρυφιστικὸ ἢ πνευματικὸ χαρακτῆρα.

Ἐπισημαίνουμε ἐν προκειμένῳ ὡς πρὸς τὸ τελευταῖο τοῦτο σημεῖο, ὅτι ἡ 25ῃ σύνοδος τῶν Εὐρωπαϊῶν Ὑπουργῶν ἐπὶ θεμάτων Οἰκογενείας τῶν χωρῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης ἀπεφάσισε τὴν ἴδρυση «Εὐρωπαϊκῆς Ὑπηρεσίας τεκμηρίωσης Αἰρέσεων», ἡ ὁποία θὰ ἐγκατασταθῆ ἐν Βιέννῃ μέ στόχο τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἑκατοντάδων παραθρησκευτικῶν ὀργανώσεων πού ἐμφανίζονται συγκεκριμένως ἢ σκοτεινές. Ἡ Ὑπηρεσία αὐτή θὰ ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ συμβάλει εἰς τὴν καταστολὴ τῶν δραστηριοτήτων, πού ὑπὸ τὸ πρόσχημα θρησκευτικῶν δραστηριοτήτων ὀδηγοῦν ἀνθρώπους εἰς ψυχικὴν ἐξάρτηση καὶ ὑλικὴ ἐκμετάλλευση ὑπὸ ὀρισμένων αἰρέσεων.

4. Ἀλλὰ καὶ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων καίτοι ἔχει δεχθεῖ ἐν μέρει κάποιες προσφυγές τῶν αἰρέσεων ἐν τούτοις οὐδέποτε ἐθεώρησε ὡς ἀσυμβίβαστες μέ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Σύμβαση Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων διατάξεις νόμων τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, πού σκοπὸν

εἶχαν τὸν κρατικὸ ἔλεγχον τῶν αἰρέσεων. Ἔτσι ἐθεώρησε τὴν ἑλληνικὴ νομοθεσία περὶ προσηλυτισμοῦ ὡς ἀπολύτως συμβιβαστὴ μέ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Σύμβαση Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων (ἀπόφαση τῆς 23.5.1993 ὑπόθεση Κοκκινάκης) μάλιστα ἐφθάσε νὰ ἐπικυρώσει ἑλληνικὴς καταδίκης ἐπὶ προσηλυτισμῶ ὑπὸ ὀπαδῶν τῶν Πεντηκοστιανῶν (ἀπόφαση τῆς 24.2.1998 ὑπόθεση Λαρίσης), καθὼς καὶ τὴν ἑλληνικὴ διάταξη περὶ κρατικῆς ἀδείας ἰδρύσεως ναῶν καὶ εὐκτηρίων οἰκῶν (ἀπόφαση τῆς 26.9.1996 ὑπόθεση Μανουσάκης). Ἐπίσης ἐθεώρησε ὡς συμβιβαστὴ πρὸς τὴν ὡς ἄνω Εὐρωπαϊκὴ Σύμβαση τὴν ἀγγλικὴ νομοθεσία περὶ προσβολῆς τῆς θρησκείας (ἀπόφαση τῆς 25.11.1996 ὑπόθεση Wingrove). Περαιτέρω ἐπεκύρωσε ἀπόφαση τῶν αὐστριακῶν ἀρχῶν διαλύσεως τῆς ὀργανώσεως τοῦ Μοον ἀπορρίψαν τὴν προσφυγὴν του (ἀπόφαση τῆς 15.10.1981), ἐνῶ ἐπίσης ἐπεκύρωσε ἀπόφαση τῶν ἀγγλικῶν ἀρχῶν νὰ μὴν ἐγκρίνουν τὴν ἴδρυση ναοῦ τῶν Χάρε Κρίσνα (ἀπόφαση τῆς 8.3.1994). Οἱ δύο τελευταῖες ἀποφάσεις εἶναι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, ἐνῶ ἡ ἴδια Ἐπιτροπὴ ἀπέρριψε ὅλες τίς μέχρι σήμερα ὑποβληθεῖσες προσφυγές τῶν ἀντιρρησιῶν συνειδήσεως, τιμωρηθέντων διὰ ἄρνηση ἐκτελέσεως στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας.

συνηθίζουν νά τούς ονομάζουν, ἔχουν ἑκατομμύρια θαυμαστές, ἀλλά καί ὀπαδούς, οἱ ὁποῖοι τούς θαυμάζουν, τούς μιμοῦνται καί τούς ἀκολουθοῦν, πολλές φορές, στά ὄρια τῆς ὑστερίας. Κάτι ἀνάλογο συμβαίνει καί μέ τούς τηλεοπτικούς ἀστέρες, οἱ ὁποῖοι ἔρχονται σέ ἐπαφή μέ πολυπληθές κοινό διά τῆς τηλεοράσεως.

Ἄν ὅμως κανεῖς μελετήσει τή ζωή καί τίς δηλώσεις σημαντικῶν καί διασήμων, ἀμερικανῶν κυρίως, ἠθοποιῶν θά διαπιστώσει πώς ἡ «λάμψη» αὐτῶν τῶν ἀστέρων, μόνο λάμψη δέν εἶναι. Πολλοί ἀπό αὐτούς ἦταν χρήστες ναρκωτικῶν οὐσιῶν, ὑπῆρξαν ἢ ἐξακολουθοῦν νά εἶναι ἀλκοολικοί ἢ ἐξαρτημένοι ἀπό ἠρεμιστικά χάπια κ. ἄ. Κάποιοι ἀπό αὐτούς παραδέχονται πώς εἶναι μνημένοι στόν Ἀποκρουφισμό, ἐνῶ κάποιοι ἀπό αὐτούς ὑπογραμμίζουν πώς ἐντός τους βρίσκονται διάφορες δυνάμεις ἢ πρόσωπα πού τούς κατευθύνουν ἢ τούς βοηθοῦν στήν καριέρα τους, δηλώνοντας μέ αὐτόν τόν τρόπο τήν κατοχή τους ἀπό παράξενες δυνάμεις, τίς ὁποῖες ἡ Ἐκκλησία χαρακτηρίζει ὡς δαιμονικές.

Ὁ **Ροδόλφο Βαλεντίνο**, ὁ μέγανος κινηματογραφικός ἀστέρας τῆς δεκαετίας τοῦ 1920, δεκαετία εὐρείας διαδόσεως τοῦ κινηματογράφου, ἀναφέρει σχετικά μέ τήν αὐτόματη γραφή τήν ὁποία ὁ ἴδιος ἀσκοῦσε: «Ὅσο περισσότερο ἐξετάζουμε αὐτό τό ἀπίστευτο δῶρο τῆς αὐτόματης γραφῆς, τόσο περισσότερο εἴμαστε πεπεισμένοι γιά τή μεγάλη ἀλήθεια πού βρίσκεται πίσω ἀπό αὐτό. Τήν ἀλήθεια τῆς... ἐξελίξεως καί τήν ἀλήθεια τῆς ἐπικοινωνίας μέ αὐτούς πού ονομάζουν νεκρούς»¹. Ἡ σύζυγος τοῦ Βαλεντίνο, Νατάσα Ραμπόβα ἀσκοῦσε τόν πνευματισμό καί μάλιστα τόν χρησιμοποιοῦσε γιά τή δημιουργία σεναρίων: «Κάθε βράδυ ἡ Νατάσα ἔκανε μία τελετή ζητῶντας βοήθεια ἀπό τόν πνευματικό

κόσμο κατά τή διάρκεια τοῦ δημιουργικοῦ ἐγχειρηματός της. Στή συνέχεια μέ χαρτί καί μολύβι στό χέρι ἄρχιζε νά γράφει. Μετά τό ξεχείλισμα εἶχαν καταγραφεῖ. Τήν ἐπομένη ἡμέρα τά ἔφερναν καί τά ἔδιναν στό σκηνοθέτη»².

Ἡ διάσημη καί μυθική γιά πολλούς ἠθοποιός **Gretta Garbo** ἀνέφερε: «Δέν εἶχα κανένα στόν ὁποῖο νά μπορῶ νά μιλήσω ἀνοικτά. Ἔτσι πῆγα σέ μυστικιστές λάτρεις τοῦ διαβόλου, ἀναγνώστες μυαλοῦ καί αὐτούς οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταληφθεῖ ἀπό ὀμάδες πνευμάτων. Κατά τή διάρκεια τῶν ὀνείρων μου ἀκούω τίς φωνές τους»³.

Ἡ **Μέριλιν Μονρόε** ἀσχολεῖτο μέ τόν πνευματισμό καί ἀναφέρεται ὅτι «... ἐνδιαφερόταν γιά τόν πνευματικό κόσμο, ζητώντας τήν καθοδήγησή του»⁴, ἐνῶ ἡ ἴδια σημείωνε γιά τό τί αἰσθανόταν: «Ὁ Τζέκιλ καί ὁ Χάϊντ... Περισσότεροι ἀπό δύο ἄνθρωποι, Μέ σοκάρουν κάποιες φορές. Μακάρι νά ἤμουν μόνον ἐγώ»⁵. Ἡ Shirley MacLain ἀναφέρει σχετικά μέ τή διάσημη ἠθοποιό: «Γιά νά τό θέσω ἀλλιῶς, ἴσως αὐτό εἶναι τό πραγματικό νόημα τοῦ channeling... Ὁ χαρακτήρας θέτει στό περιθώριο τή συνειδητή σκέψη του καί παραδίδεται σέ μία ἄλλη ταυτότητα. Αὐτό τό φαινόμενο τό εἶδα στή *Merilin*»⁶.

Ἡ ἠθοποιός **Shirley MacLaine**, γνωστή ὀπαδός τῆς «Νέας Ἐποχῆς», δηλώνει: «Ἐχω δεῖ τόσα πολλά κανάλια (channeling) καί ἐνδιαμέσους τά τελευταῖα χρόνια πού ἀποφάσισα νά ἐφαρμόσω τά ἴδια πράγματα στή δουλειά. Ἐγώ ἀπλᾶ ἔρχομαι σέ ἀνώτερη ἐπικοινωνία μέ τόν χαρακτήρα πού ἔχουμε δημιουργήσει (=ρόλος). Αὐτή τή φορά ἐπιτρέπω στόν χαρακτήρα νά ἐνοικήσει μέσα μου.

1. Morris M., *The many lives of Natacha Rambova*, Abbeville Press, 1991, σ. 129.

2. Morris M., *The many lives of Natacha Rambova*, Abbeville Press, 1991, σ. 160.

3. Gronowicz Ant., *Garbo: her story*, 1990, σ. 302.

4. Wilson R., *I Still Talk To... Legendary Celebrity Psychic Kenny Kingston As Told To Valerie Porter*, 2000, σ. 226.

5. Summers Ant., *Goddess: The Secret Lives of Marilyn Monroe*, σ. 5.

6. MacLain Shirley, *Dance While You Can*, 1992, σ. 73.

Έμπιστεύομαι ότι ή μαγεία θά λειτουργήσει, τό channeling καί ή έμπνευση θά γίνουν ένα καί τό αυτό»⁷.

Ο κωμικός **Peter Sellers**, γνωστός γιά τόν κωμικό ρόλο του στίς περιπέτειες του Ρόζ Πάνθηρα, αναφερόμενος στόν τρόπο μέ τόν όποίο έρμηνεύει τούς ρόλους του σημειώνει: «Είναι σαν νά είσαι ένας ένδι-άμεσος καί αφήνεις τόν έαυτό σου άνοικτό καί λές θέλω ένα χαρακτήρα νά έρθει καί νά κατοικήσει στό σώμα μου ή θέλω ένα πνεύμα νά μέ καταλάβει έτσι ώστε νά μπορώ νά παράγω, αυτό πού έλπίζω νά παράγω»⁸.

Ο μεγάλος άμερικανός κωμικός **Sammy Davis Jr.** ήταν σατανιστής καί φίλος μέ τόν άμερικανό σατανιστή Antony LaVey. Ο ίδιος ό LaVey αναφέρει γιά τόν ήθοποιό: «Ο Sammy Davis Jr ήταν ένας άγαπητός φίλος, ό όποιος συχνά έβαζε τόν έαυτό του μπροστά σέ κάτι πού ήταν επαγγελματικά επικίνδυνο νά κάνει. Έφερε πολλούς άνθρώπους μέ έπιρροή στήν εκκλησία του σατανά καί μοιράσθηκε τήν προσωπική του ζωή μαζί μου. Ήταν ένας ευαίσθητος, ευγλωττος καί σατανικός άνθρωπος»⁹.

Ο ύποψήφιος γιά Όσκαρ ήθοποιός **Denzel Washington** ανέφερε στή γνωστή έκπομπή «60 minutes» του άμερικανικού τηλεοπτικού σταθμού CBS γιά τόν τρόπο έρμηνείας ενός από τούς ρόλους του: «Αυτό πού έκανα ήταν νά γονατίσω καί νά έρθω σέ επαφή μέ τά πνεύματα. Όταν σηκώθηκα ήμουν επικεφαλής. Παντοδύναμοι άγιοι. Διαφορετικά δέν θά μπορούσα νά τό είχα καταγράψει καί νά αποφασίσω νά τό παίξω».

Ο διάσημος κωμικός **Robin Williams**, ή αυτόκτονία του όποίου συντάραξε τό Χόλιγουντ, ανέφερε σέ συνέντευξή του στό περιοδικό U.S. Magazine «Ναί. Κυριολεκτικά. Είναι σαν κατοχή (=άπό τά πνεύματα)

έντελώς ξαφνικά είσαι μέσα... άπλά παίρνεις τήν ενέργεια καί ξεκινάς...»¹⁰.

Μία άπό τίς πιό έπιτυχημένες χιουμοριστικές σειρές τόσο στήν άμερικανική, όσο καί στήν έλληνική τηλεόραση, ήταν αυτή μέ πρωταγωνίστρια της τήν περίφημη **Lucille Ball** (Λούσιλ Μπόλ). Σχετικώς μέ τήν πρωταγωνίστρια αναφέρεται στό βιβλίο του Br. Steiger, *Τό Χόλιγουντ καί τό υπερφυσικό*: «Ήταν τό πνεύμα τής ήθοποιού Carole Lombard πού κατεύθυνε τή Lucille Ball στήν τηλεόραση γιά νά δεχθεί τήν προσφορά νά πρωταγωνιστήσει στό «I love Lucy». Όταν ή διάσημη κωμικός (ή Carole Lombard) σκοτώθηκε σέ άεροπορικό δυστύχημα τό 1942, έμφανίσθηκε στή Lucy τό 1951, θεωρήθηκε πολύ μεγάλο ρίσκο νά αφήσεις τή μεγάλη όθόνη (=κινηματογράφο) γιά μιά μικρή (=τηλεόραση). Έπειδή ή Lucille Ball άποδέχθηκε τά μηνύματα πού τήν προέτρεψαν πήρε τό ρίσκο,...καί έκανε τηλεοπτική ιστορία»¹¹.

Οί παραπάνω ένδεικτικές δηλώσεις άστέρων του άμερικανικού κινηματογράφου δείχνουν πώς στήν πραγματικότητα καί στήν πλειοψηφία του ό κόσμος του Χόλιγουντ, αλλά καί ό κόσμος τής άμερικανικής κυρίως τηλεόρασης, δέν άποτελούν πάντοτε ένα λαμπερό κόσμο, καθώς δέν άπουσιάζουν άπό αυτόν καί μελανές σελίδες πού σχετίζονται μέ τό σκοτάδι του Αποκρυφισμού, τής μαγείας καί του σατανισμού. Έάν, μάλιστα, συνδυάσουμε τίς παραπάνω δηλώσεις, μέ δηλώσεις σημαντικών εκπροσώπων του σατανισμού, τότε διαπιστώνουμε πώς ή κατάσταση είναι τό λιγότερο θλιβερή. Ο σατανιστής Anton LaVey αναφέρει: «Η τηλεόραση είναι τό κύριο όργανο διείσδυσης γιά τή νέα σατανική θρησκεία»¹², ένω ό όμόφρονάς του Alister Crowley σημειώνει: «Υπάρχουν τρείς βασικές μέθοδοι γιά νά προκαλέσεις μία θεότητα. Η τρίτη μέθοδος

7. Coming...p. 201.

8. Evans P., *The Mask behind the Mask*, 1968, σ. 198.

9. MF magazine, 3, 1997.

10. U.S. Magazine 1/99, σ. 52.

11. Steiger Br., *Hollywood and the supernatural*, 1990, σ. 206.

12. LaVey Ant., *The Devil's notebook*, σ. 86.

Ο ΕΣΩΤΕΡΙΣΜΟΣ-ΑΠΟΚΡΥΦΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ¹

του Όσιολ. Μοναχού π. Αρσενίου Βλιαγκόφτη
μέλους του Πνευμ. Συμβουλείου. τῆς Π.Ε.Γ.

(γ' μέρος)

Οι ὁδηγίες πού δίνονται, ὥστε νά εἰσαχθεῖ κανεῖς σέ μία κατάσταση μεταλλαγμένης συνείδησης γιά νά ἔρθει σέ ἐπαφή μέ τά δαιμόνια, τούς «ἐσωτερικούς διδασκάλους», «τό συλλογικό ἀσυνείδητο», εἶναι οἱ ἀκόλουθες: «*Ἀφήσου, παραδόσου, ἐπίτρεψε στό σῶμα σου νά νιώσει σάν νά διαλύεται στό ἄπειρο, ἀπελευθερώσου ἀπό τίς λογικές ἀναλύσεις καί ἄστα ὅλα ρευστά, ὀραματίσου τόν ἑαυτό σου σάν ἕνα τέλειο ὄν μέ φῶς, ἐπίτρεψε στίς ὅποιεςδήποτε σκέψεις ἢ συναισθήματα νά ἀνατείλουν, παραδόσου σέ αὐτά καί ἄφησέ τα νά ρέουν μέσα σου, ἄσε στήν ἄκρη ὀριστικά κάθε*

συναίσθημα φόβου, ἀνησυχίας ἢ καχυποψίας»².

Τό «πνεῦμα-ὁδηγός» τῆς Μπέιλη (1880 - 1949), «ὁ θιβετανός διδάσκαλος Τζβάλ Κχούλ» ἀποκαλύπτει:

«*Ἡ καταληψία μέ τή συγκατάθεση τοῦ ἀνθρώπου γιά ἕνα συγκεκριμένο διάστημα, θά γίνει κατανοητή στά ἐπόμενα χρόνια, ὅσο ποτέ ἄλλοτε καί θά εἶναι σίγουρα μία ἀπό τίς μεθόδους πού θά χρησιμοποιεῖ ὁ Ἐρχόμενος Κύριος καί τά Μεγάλα Πνεύματα πού θά τόν ὑπηρετοῦν γιά νά βοηθήσει τόν κόσμο*»³.

Καί συμπληρώνει: «*Σέ κάθε ἔθνος πρέπει πρῶτα νά μνηθοῦν οἱ κυβερνῶντες, νά ἀπο-*

1. Τό κείμενο αὐτό ἀποτελεῖ τμήμα εἰσήγησης, πού πραγματοποιήθηκε στά πλαίσια τῆς «ΙΘ' Πανορθόδοξης Συνδιάσκεψης Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί Ἱερῶν Μητροπόλεων γιά θέματα αἰρέσεων καί παραθρησκείας». Ἡ εἰσήγηση εἶχε ὡς θέμα «Ἐσωτερισμός καί νέο Ὄριγενισμός. Τότε καί σήμερα».

2. Baer R. N., Στόν ἐφιάλτη τῆς Νέας Ἐποχῆς, μετάφραση Χ. Ἀρβανιτίδου, ἐκδ. Στερέωμα, Θεσσαλονίκη 1989, σελ. 150-151, κατά παράθ. Λυγερῆς Μελά, *Στάσεις καί ἀπόψεις...*, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 93.

3. Bailey, A. and Khul, D., *Letters...*, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 124-125, κατά παράθ. Λυγερῆς Μελά, *Στάσεις καί ἀπόψεις...*, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 74.

εἶναι ἡ δραματοποιία, ἴσως ἡ πιό ἔλκυστική ἀπό ὅλες. Βεβαίως, ἐξαρτᾶται καί ἀπό τό ταμπεραμέντο τοῦ ἠθοποιοῦ, μέ τήν ἐπίκληση τῆς φαντασίας του μέσω τῆς αἰσθητικῆς τῆς αἰσθήσεως»¹³. Ἡ κυριαρχία τοῦ ἀμερικανικοῦ Χόλιγουντ στόν χῶρο τῆς τηλεόρασεως καί τοῦ κινηματογράφου στήν παγκόσμια κοινότητα καί ἡ ἐπιβολή ὡς προτύπων αὐτῶν, ἀλλά καί ἄλλων δῆθεν «ἀστέρων», καθιστᾶ ἐπιτακτική τήν ἀνάγκη οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοί καί κυρίως οἱ γονεῖς νά εἶναι

ἰδιαίτερος προσεκτικοί καί ἐν ἐγρηγόρσει καί νά ἀποκρούουν μέ τά ὄπλα πού τούς παρέχει ἡ πίστη τους στόν Τριαδικό Θεό, ὅλα τά ἄμεσα καί ἔμμεσα μηνύματα πού προσπαθοῦν νά προωθήσουν διά μέσου τοῦ ἀμερικανικοῦ κυρίως κινηματογράφου καί τῆς τηλεοράσεως ὁ ἀποκρυφισμός καί ὁ σατανισμός τῆς «Νέας Ἐποχῆς», διαψεύδοντας τίς προσδοκίες τοῦ σατανιστῆ Anton LaVey ὅτι «*δέν ὑπάρχει ἀνάγκη τώρα πιά γιά συμφωνία μέ τόν διάβολο. Τά παιδιά ἔχουν ἤδη παραδοθεῖ στίς σατανικές δυνάμεις*»¹⁴.

13. Crowley Al., *Magic in Theory and Practice*, σ. 145 & 147.

14. Lavey Ant., *The secret life of a Satanist*, σ. 200.

κτῆσουν ἓνα συγκεκριμένο ρυθμό δόνησης καὶ τὸ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα νὰ φτάσει σὲ ἓνα ὑψηλὸ ἐπίπεδο, γιὰ νὰ χρησιμοποιηθεῖ σάν μέσο προώθησης καὶ βάση τοῦ ἀποκρυφισμοῦ»⁴.

Διὰ μέσου τοῦ διαλογισμοῦ ἀφυπνίζεται ὁ Ἀνώτερος Ἐαυτός. Αὐτὸ ὀνομάζεται μύηση. «Κατὰ τὴ Μύηση μία μορφή ἐνέργειας ἔρχεται ἀπὸ πολὺ “μακριά” καὶ εἰσρέει μὲ τὴ θέληση τοῦ Μύστη καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὴ θέληση τοῦ ὑποψηφίου πού θὰ τὴ λάβει, μέσα στὸν ἐσωτερικὸ κόσμο τοῦ ὑποψηφίου»⁵.

Οἱ μύησεις αὐτές δίδονται ἀπὸ δαιμονικές ὀντότητες, ὅπως ὁμολογεῖται στὸ κατωτέρω ἀπόσπασμα, ἐάν μεταφρασθεῖ στὴ γλώσσα τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς τὸ ἀκούσουμε: «Γιὰ νὰ κατανοήσετε τί σημαίνει Μεγάλος Διδάσκαλος τῆς Ἑρμητικῆς Ἐπιστήμης, ἀρκεῖ νὰ σᾶς πῶ ὅτι ὑπάρχει μία ἀδιάκοπη μυητικὴ διαδοχὴ τῶν ἀτόμων πού γίνονται Μύστες τῆς Ἀλχημείας καὶ τοῦ Ἑρμητισμοῦ, καὶ πῶς ἡ μύησή τους δόθηκε σ’ αὐτούς κατ’ εὐθείαν ἀπὸ τοὺς ἀνώτερους (ἀόρατους) κόσμους χωρὶς τὴ μεσολάβηση ἀτόμων»⁶. Καὶ ἡ Dion Fortune συμπληρώνει: «...Ὁ Μεγάλος Μύστης ἔρχεται μέσα στὴ σιγὴ τῆς ἀνώτερης συνείδησης καὶ ποτέ δὲν εἶναι ἀνθρώπινη ὄντοτητα»⁷.

Ἡ Ἀναλογία

Οἱ ἀποκρυφιστές μιλοῦν γιὰ «νόμο τῆς ἀναλογίας», ὁ ὁποῖος λέγει: «Ὅπως ἐπάνω, ἔτσι καὶ κάτω». Τὸ πόσο σημαντικὸς εἶναι αὐτός ὁ «νόμος», φαίνεται ἀπὸ τὸν παρακάτω ὀρισμὸ τοῦ ἀποκρυφισμοῦ, πού προετάθη τὸ 1950 καὶ στὸν ὁποῖο ὀρισμὸ ὁ «νόμος τῆς ἀναλογίας» κατέχει κεντρικὴ θέση. Τὸν ὀρισμὸ αὐτὸν παραθέτει ὁ Ἀμαντού (Robert

4. Bailey, A. and Khul, D., Letters..., ἐνθ’ ἄνωτ., σελ. 306, κατὰ παράθ. Λυγερῆς Μελά, Στάσεις καὶ ἀπόψεις..., ἐνθ’ ἄνωτ., σ. 74.

5. Roger De Pins, Σύγχρονες Ἐπιστολές..., ἐνθ’ ἄνωτ., σ. 30.

6. Αὐτόθι, σ. 27.

7. Dion Fortune, Ἡ Ἐκπαίδευση καὶ τὸ Ἔργο ἑνός Μυημένου, μετάφραση Ἡλία Μάμαλη, ἐκδ. Ἰάμβλιχος, Ἀθήνα 1983, σ. 50.

Amadou, 1924-2006) στὸν Πρόλογό του στὸ προαναφερθέν βιβλίον τοῦ Papus (Gerard Encausse, 1865-1916) «Πραγματεία ἐπὶ τῶν Ἀποκρυφῶν Ἐπιστημῶν». Ἄς τὸν ἀκούσουμε:

«Ὁ ἀποκρυφισμὸς εἶναι τὸ σύνολο τῶν δοξασιῶν καὶ τῶν πρακτικῶν πού βασιζονται στὴν θεωρία τῶν ἀντιστοιχιῶν [δηλ. τῶν ἀναλογιῶν], δηλαδή τὴν θεωρία σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία κάθε ἀντικείμενο ἀνήκει σὲ ἓνα μοναδικὸ σύνολο καὶ διατηρεῖ μὲ κάθε ἄλλο στοιχεῖο αὐτοῦ τοῦ συνόλου σχέσεις ἀναγκαῖες καὶ σκόπιμες, πού δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸν χρόνο καὶ τὸν χῶρο». Καὶ συνεχίζει ὁ Ἀμαντού:

«Οἱ δοξασίες πραγματεύονται τίς ἐπιρροές καὶ τὴν ἀναλογία πού δημιουργεῖ τὸ εἶδος τῶν ἀναφερόμενων ἀντιστοιχιῶν ἔτσι, ὥστε νὰ δημιουργηθεῖ ἡ παράδοση, πού εἶναι ὁ φορέας τῆς διδασκαλίας στίς διάφορες ἐκφράσεις της».

«Οἱ πρακτικές ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὴν Ἀλχημεία, τὴν Μαγεία καὶ τὴν Προφητεία ἢ τὴν Μαντική».

«Ὁ ἀποκρυφισμὸς μεσουρανεῖ στὴν Θεοσοφία»⁸. Σύμφωνα μὲ τὸν ἀποκρυφιστικὸ χῶρο, ὁ ἀνθρώπος εἶναι «μικρόκοσμος» καὶ εὐρίσκεται σὲ ἀντιστοιχία-ἀναλογία μὲ τὸν «μακρόκοσμο».

Θὰ πρέπει ἐδῶ νὰ ποῦμε, ἀσκοῦντες κριτικὴ στά παραπάνω, ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν Ὁρθόδοξο θεολογία δὲν ὑπάρχει ἀναλογία τοῦ ὄντος⁹, ἀφοῦ μεταξύ ἀκτίστου Θεοῦ καὶ κτιστῶν δημιουργημάτων, πάσης φύσεως καὶ κατηγορίας, οὐδεμία ὁμοιότης ὑπάρχει. Ἐπίσης οἱ Πατέρες διδάσκουν ὅτι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι παντελῶς ἄγνωστη καὶ ἀπρόσιτη, ἀκόμη καὶ στοὺς ἀγγέλους. Τὸν Θεὸν τὸν γνωρίζουμε καθὼς μᾶς ἀποκαλύπτεται ἐξ ἀγάπης μέσω τῶν ἀκτίστων θείων ἐνεργειῶν Του. Ἡ διατύπωση αὐτῆς τῆς ἐμπει-

8. Papus, Πραγματεία ἐπὶ τῶν ἀποκρυφῶν ἐπιστημῶν, ἐκδ. Τετρακτὺς, Ἀθήνα 2003, σ. 10.

9. Analogia entis στὰ λατινικά. Σημειωτέον ὅτι τὴν Analogia entis ἐδέχοντο καὶ οἱ μεσαιωνικοὶ σχολαστικοὶ φιλοσόφοι καὶ θεολόγοι τῆς Δύσεως, καὶ ὄχι μόνον οἱ ἐσωτεριστές-ἀποκρυφιστές.

ρίας από τους αγίους με λέξεις και νοήματα ουδόλως εκφράζει τό τί ἐστί Θεός στην οὐσία Του. Ἀπλῶς ἡ διατύπωση τῆς ἐμπειρίας αὐτῆς στά δόγματα τῶν Ἁγίων Συνόδων καί στά γραπτά των ἁγίων Πατέρων εἶναι ὁδοδείκτης τῆς πορείας τοῦ πιστοῦ πρὸς τό φωτισμό καί τήν θέωση. Αὐτό εἶναι τό θεμέλιο τῆς Πατερικῆς Θεολογίας, τό ὁποῖο προκύπτει ἀπό τήν ἐμπειρία πού ἔχουν οἱ θεούμενοι ἅγιοι καί ὄχι ἀπό τόν φιλοσοφικό στοχασμό¹⁰. Ἄρα, ἐξ ἐπόψεως Ὁρθοδόξου, ὁ δῆθεν νόμος τῆς ἀναλογίας εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου πλάνη.

Ἀπό τήν ἀναλογία ὡς «χαρακτηριστική μέθοδο τοῦ Ἀποκρυφισμοῦ»¹¹ προκύπτει καί ἡ σημασία καί ὁ ρόλος τοῦ συμβολισμοῦ καί τῆς ἀλληγορίας στόν ἐσωτερισμό-ἀποκρυφισμό¹².

Ὁ ἀποκρυφισμός χρησιμοποιοῖ συμβολική, ἀλληγορική καί κρυπτογραφική, θά λέγαμε, γλώσσα. Αὐτό τό γεγονός ἐπιτείνει ἀκόμη περισσότερο τή σύγχυση, τήν ὁποία καλλιεροῦν ὅλες οἱ ὀργανώσεις τοῦ χώρου τῆς «Νέας Ἐποχῆς». Μιλοῦν γιά Χριστό, γιά ἀγάπη, ἀκόμη καί γιά Τριάδα, δίνοντας ὁμως στοὺς ὄρους αὐτοὺς ἄλλο νόημα ἀπό αὐτό πού ἔχουν στό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας. Δίνουν ἄλλο νόημα ἀπό αὐτό μέ τό ὁποῖο ἀντιλαμβάνεται τοὺς ὄρους αὐτοὺς ὁ μέσος ἀκροατῆς ἢ ἀναγνώστης, ὁ ὁποῖος -σημειωτέον, ἔχει λάβει κατὰ βάση χριστιανική ἀγωγή, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἔαν καί κατὰ πόσον συνειδητά θρησκευέται.

Ὁ ἀποκρυφισμός σύστημα αὐτοσωτηρίας

Ὁ ἐσωτερισμός-ἀποκρυφισμός εἶναι ὁ κατ' ἐξοχήν χῶρος πού ἀνέλαβε ἤδη ἀπό

10. Βλ. Πρωτοπρ. Ἰωάννου Σ. Ρωμανίδου, *Δογματική καί Συμβολική Θεολογία τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας*, τόμ. Α', ἐκδ. Π. Σ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1999, σσ. 100-101.

11. Βλ. Pappas, *Πραγματεία... ἐνθ' ἄνωτ.*, σ. 18.

12. Βλ. Ἰωάννου Βασιλῆ, *Διά τήν κατάρτισιν...*, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 56-58.

τό ξεκίνημα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας τῆ διαφήμιση καί προώθηση τοῦ «Εὐαγγελίου» -ἢ καλύτερα δύσ-ἀγγελίου τοῦ ἀρχαίου ὄφεως, δηλαδή, τοῦ μηνύματος τῆς αὐτοσωτηρίας καί αὐτοθεώσεως.

Ὑπάρχει πληθώρα χωρίων ἀπό τά κείμενα κορυφαίων ἐκπροσώπων τοῦ χώρου αὐτοῦ πού τεκμηριώνουν πλήρως αὐτή τή θέση.

Σύμφωνα μέ τή Θεοσοφία «Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά προχωρήσει παίρνοντας τήν ἐξέλιξή του στά χέρια του... Γινόμαστε ἕνας "σωτήρας" ἢ "λυτρωτής" τῆς φυλῆς» (Μάθημα 9).

«Ἄς ἀναγνωρίσουμε τόν ἑαυτό μας. Δέν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο. Εἶναι ἡ διαρκῆς παρουσία. Ὁ δρόμος γιά τήν Αὐτό-πραγμάτωση καί τήν Αὐτό-τελείωση εἶναι ἡ ὑπηρεσία» (Μάθημα 9). «Ὑπάρχει εἰς βαθύς σκοπός εἰς τήν φύσιν, ὁ ὁποῖος εἶναι Αὐτό-ἀνάπτυξις ὅλων των πραγμάτων, τῆς κεκρυμμένης εἰς αὐτά φύσεως» (N. Sri Ram, Προσέγγισις, σ. 71)¹³.

Καί ἡ Σχολή Ἀρκέην τῆς Ἀλίκης Μπέιλη διακηρύσσει: «Δέν θά βάλουμε ὁμως κανένα δάσκαλο στή θέση τοῦ Θεοῦ, [ἐννοώντας τόν Θεό-Ἐαυτό μας]. Δέν θά ὑπακούσουμε σέ κανένα ἡγέτη, ἐκτός ἀπό τήν καθοδηγήτρια φωνή τοῦ δικοῦ μας ἐσωτερικοῦ Θεοῦ καί δέν θά στηριζόμαστε σέ κανένα ἄνθρωπο... Τό πρῶτο ἀναγκαῖο προσόν εἶναι ἡ ἀκλόνητη πίστη στίς ἀτομικές μας δυνάμεις καί στή θεότητα πού εἶναι μέσα μας. Αποκτήσαμε αὐτή τήν πεποίθηση; Στηριζόμαστε στό βασικό γεγονός τῆς οὐσιαστικῆς μας θεϊότητος;... Ἐχομε πεισθεῖ ὅτι εἴμαστε τόσο θεῖοι, ὅσο καί ὁ ἴδιος ὁ Μεγάλος Διδάσκαλος τῆς Γαλιλαίας καί ὅτι μπορούμε νά εἴμαστε "ἐν μέ τόν Πατέρα", ὅπως Ἐκεῖνος ἦταν...»¹⁴.

Θά πρέπει νά ποῦμε ὅτι τό κήρυγμα τῆς αὐτοσωτηρίας-αὐτοθεώσεως εἶναι φυσικό

13. Βλ. π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, *Ὁ Ἀποκρυφισμός...*, ἐνθ' ἄνωτ., σσ. 144-145.

14. *Ἡ σχολή Ἀρκέην*, σ. 10, κατὰ παράθ. π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, *Γκουρνούσιμος, Ἀποκρυφισμός, «Νέα Ἐποχή»*, Ἀθήναι 1993, σσ. 109-110.

ἐπακόλουθο τῆς παραδοχῆς τοῦ ὀλισθητικοῦ μοντέλου. Ἀφοῦ δέν ὑπάρχει προσωπικός Θεός ἔξω ἀπό τόν ἄνθρωπο, ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀπό τή φύση του θεός, ἀφοῦ ὅλα εὐρίσκονται μέσα μας, καί ἡ ἐξωτερική πραγματικότητα εἶναι ἀντανάκλαση τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ἄνθρωπου, ἡ εἰδωλοποίηση τοῦ Ἐαυτοῦ καί ἡ αὐτοσωτηρία εἶναι ἡ ἀναμενόμενη κατάληξη.

Τά αἷτια

Ἡ ἀναφορά στά αἷτια πού τροφοδοτοῦν τό σύγχρονο φαινόμενο τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἐσωτερισμοῦ - ἀποκρουφισμοῦ - μαγείας - μαντείας - ἀστρολογίας καί τῶν πάσης φύσεως νεοεποχίτικων πρακτικῶν, δέν εἶναι δύσκολο νά γίνει.

Ὅπως ἤδη ἔχει ἀναλυθεῖ¹⁵, ὁ βασικός ἔνοχος εἶναι ἡ λεγομένη θρησκεία τῆς ἐκκοσμικεύσεως, δηλαδή τό γεγονός τῆς διαψεύσεως (εὐτυχῶς) τῶν μεταφυσικῆς τάξεως ἐλπίδων πού ἐβάσισε ὁ ἄνθρωπος στήν ἐπιστήμη, τεχνολογία καί οἰκονομία, ὅτι, δηλαδή, ὁ μόνος του -χωρίς Θεό- θά δημιουργοῦσε ἕναν Παράδεισο στόν κόσμο. Αὐτή ἡ διάψευση ἔκανε ἄλλους νά στραφοῦν σέ μία «ιδιωτική θρησκευτικότητα», πού τροφοδοτεῖ τή «θρησκεία τῶν πελατῶν» τοῦ ἐσωτερισμοῦ, καί ἄλλους νά στραφοῦν στήν Ἰνδία, στό Θιβέτ ἢ καί στούς ἰμάμηδες τοῦ Ἰσλάμ -σέ ὅ,τι ἐξωτικό καί «μεταφυσικό» ἐν πάσῃ περιπτώσει- γιατί αὐτό εἶχε στερηθεῖ ὁ δυτικός ἄνθρωπος, ὁ θρεμμένος μέ τίς ιδέες καί ἀξίες τοῦ μοντερνισμοῦ (νεωτερικότητος) μετά τή γαλλική ἐπανάσταση. Οὐσιαστικά ὁ ἀποκρουφισμός, ἤδη ἀπό τόν 19ο αἰώνα, ἦταν μία ἀντίδραση στήν ἀπολυτοποίηση τῆς λογικῆς, πού χαρακτήριζε τόν αἰώνα ἐκεῖνον. Φυσικά δέν πρέπει νά ὑποτιμοῦμε τή δυναμική τοῦ μυστηρίου

τῆς ἀνομίας, τό ὁποῖο πάντοτε προωθεῖ ὁ πατέρας τοῦ ψεύδους, ὁ ἀρχαῖος ὄφης. Οὔτε καί τή δύναμη τῆς διαφήμισης καί προβολῆς πού ἔχουν στίς ἡμέρες μας -κυρίως ἀπό τήν τηλεόραση καί τό Internet- θεωρίες καί πρακτικές τοῦ ἀποκρουφισμοῦ, ἀκόμη καί τοῦ πιό ἀκραίου, ὅπως εἶναι ὁ σατανισμός.

Ὁ ἐσωτερισμός, ἀπό τήν ἄλλη μεριά, προσφέρει -ἰδιαίτερα σήμερα ὡς «θρησκεία τῶν πελατῶν»- εὐκόλες ἢ μᾶλλον «μαγικές» λύσεις «ἐδῶ καί τώρα» καί ἕναν κόσμο ἐμπειριῶν ὡς φυγή ἀπό τίς δυσκολίες τῆς καθημερινότητος. Νά πῶς περιγράφουν αὐτήν τή διάσταση τοῦ φαινομένου οἱ Georg Schmid καί Georg Otto Schmid: «Μέσα ἀπό τίς ἐπονομαζόμενες ἀναδρομές σέ προηγούμενες ζωές ἀνακαλύπτουν οἱ συγκλονισμένοι ἄνθρωποι τήν ἀληθινή τους ταυτότητα, τό ἀληθινό τους εἶναι, τό "φαινομενικό" παρελθόν τους. Στό φῶς τοῦ διαλογισμοῦ ἐνώνονται μέ τό ὑψιστο φῶς. Στούς θεραπευτικούς διαλογισμούς βιώνουν τή θεραπευτική δύναμη τῶν χεριῶν τους. Σέ ἀσκήσεις χαλάρωσης διαισθάνονται τή διορατικότητά τους. Ὁ ἐσωτερισμός ἀνοίγει γιά τούς καταπιεσμένους σύγχρονους ἀνθρώπους τόν παράδεισο ἐνός κόσμου γεμάτου ἀπό φωνές καί ὄντα, γεμάτου ἀπό θεραπευτικές δυνάμεις καί θεϊκή ἀγάπη».

«Καί πάνω ἀπ' ὅλα: Ὁ ἐσωτερισμός μου δείχνει τό θαῦμα πού ἐγώ ὁ ἴδιος εἶμαι. Ἐγώ εἶμαι τό κάστρο μέ τά πολλά δωμάτια, τά ὁποῖα στά πρακτικά σεμινάρια τοῦ ἐσωτερισμοῦ ξεκλειδώνονται».

«Ὅμως τό περιβάλλον τοῦ ἐσωτεριστοῦ, μπερδεμένο ἀπό τή ριζική ἀλλαγὴ του, σίγουρα ἀξιολογεῖ διαφορετικά τό βύθισμά του στά ἐσωτερικά μυστήρια, ἀπ' ὅ,τι ὁ ἴδιος».

«Συχνά ἡ ἐσωτεριστική στροφή κάποιου βαθαίνει μία ἤδη προϋπάρχουσα κρίση σέ μία σχέση. Γιατί οἱ νέοι ἐσωτεριστές μαθαί-

15. Βλ. π. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, *Ἡ χαμένη ἀθωότητα. Περιπλανήσεις σέ δρόμους τοῦ Ἐωσφόρου*, ἐκδ. Διάλογος, Ἀθήνα 1994, σσ. 33 κ. ἐξ.

νον βέβαια νά ἐπικοινωνοῦν μέ τά φῶτα, τίς πέτρες καί τά ὄντα, πού βρίσκονται σέ ὄλα τά πράγματα, ὅμως ὁ διάλογος μέ τόν μέχρι τότε σύντροφο τῆς ζωῆς τους εἶναι ἐντελῶς μπλοκαρισμένος».

«Ὁ ἐξωτερικός παρατηρητής ἀντιλαμβάνεται τίς ἀποδράσεις στό βασίλειο τοῦ ἐσωτερισμοῦ συχνά σάν μία ἀπελλιτισμένη ἀπάντηση τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου στή συχνά κατανοητή λαχτάρα του γιά πνευματικότητα. Γιατί στόν κόσμο μας ὅπου τά πάντα μετροῦνται καί ὑπολογίζονται χωρίς καρδιά, μέ νηφαλιότητα καί βάνανση ψυχρότητα, δέν εἶναι εὐκόλο νά ζήσει κανείς. Ὁ ἀνθρώπος πού φτάνει στό μέσον τῆς ζωῆς του, χρειάζεται νέες προοπτικές. Ἡ ἐκκλησιαστική εὐσέβεια εἶναι γιά πολλούς κάτι τό πολύ μακρινό¹⁶».

«Ὁ ἐσωτερισμός ἐπιτρέπει στό παιδί πού εἶναι μέσα μας νά ξαναζήσει, καί ἀνοίγει τίς πόρτες ἑνός κόσμου γεμάτου θαύματα, ἑνός κόσμου ὡστόσο, πού μέ τήν καθημερινή μας πραγματικότητα δύσκολα μπορεῖ νά συνδεθεῖ¹⁷».

Ἐνα σημεῖο γιά δική μας αὐτοκριτική εἶναι τά ποιμαντικά μας κενά, πού ἐπίσης τροφοδοτοῦν τό φαινόμενο. Ἐδῶ θά πρέπει νά ἐπισημάνουμε τό πόσο οὐσιαστικό εἶναι νά προβάλλουμε τήν ἀντίληψη τοῦ στοργικοῦ Θεοῦ-πατέρα, ἔτσι ὅπως τόν βιώνει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας.

Σ' αὐτήν τή συνάφεια πρέπει νά τονίσουμε τή μεγάλη σημασία τῆς Ὁρθοδόξου κατηχήσεως τοῦ λαοῦ μας.

Θά πρέπει ὁ ὀρθόδοξος πιστός νά εἶναι σέ θέση νά διακρίνει ὅτι ἄλλο ἐννοοῦν οἱ ἐσωτεριστές, ὅταν μιλοῦν γιά «στροφή πρὸς τά μέσα», καί ἄλλο ἐννοεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μιλώντας γιά τόν ἔσω

ἀνθρώπο καί γιά τήν ἐσωτερική ἐργασία. Ἐμᾶς τούς Ὁρθοδόξους ἡ ἐσωτερική ἐργασία καί προσευχή μᾶς ὀδηγεῖ στό νά δοῦμε τήν ἀμαυρωθεῖσα θεία εἰκόνα μέσα μας καί νά μετανοήσουμε γιά τίς ἁμαρτίες μας. Ἐνῶ ὁ ἐσωτεριστής πιστεύει ὅτι στρεφόμενος πρὸς τά μέσα θά βρεῖ τόν Ἀνώτερο (δηλαδή θεϊκό) Ἐαυτό, ὁ ἐσωτεριστής - ἀποκρυφιστής- νεοεποχίτης πιστεύει ὅτι μέ τήν τεχνική τοῦ διαλογισμοῦ θά ἀνακαλύψει τήν θεϊκή του οὐσία καί θά αὐτοθεωθεῖ, ἐνῶ ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι προσπαθοῦμε νά φθάσουμε στήν κατά χάριν θέωση σέ κοινωνία ἀγάπης καί ὑπακοῆς μέ τόν μόνον ἅγιο ἀπό τή φύση Του Τριαδικό Θεό.

Καί ἐμεῖς μιλοῦμε γιά ἐξωτερική καί ἐσωτερική σοφία· μέ ἄλλη ὅμως ἔννοια. Γιά μᾶς ἐξωτερική σοφία εἶναι ἡ θύραθεν. Εἶναι ἡ γνώση καί σοφία στίς διάφορες περιοχές τοῦ ἐπιστητοῦ. Ἀντιθέτως, ἐσωτερική σοφία γιά μᾶς τούς Ὁρθοδόξους εἶναι αὐτή πού ἀναφέρεται στόν Θεό καί ἀποκτᾶται ὄχι τόσο μέ ἀκούσματα καί διαβάσματα, ἀλλά μέ τή θεία φώτιση πού ἔρχεται στήν καρδιά ὅταν αὐτή καθαριοθεῖ ἀπό τά πάθη.

Ἡ πραγματική ἐσωτερική θεία σοφία ἀποκτᾶται ὄχι διά τῆς «γνώσεως» καί τῶν μυήσεων -ὅπως πιστεύει ὁ ἀποκρυφισμός- ἀλλά διά τῆς πίστεως. Ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται ὄχι στήν ἀφάνταστη περιπλοκότητα τῆς «γνώσεως» τοῦ ἀποκρυφισμοῦ, πού ἀποκαλύπτουν οἱ ἐκπεσόντες ἄγγελοι στούς αὐτονομημένους ἀνθρώπο-θεούς τῆς «Νέας Ἐποχῆς», ἀλλ' εὐρίσκεται στόν Σταυρό καί στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, στήν «μωρίαν» τοῦ κηρύγματος, ἡ ὁποία κατήργησε «τήν σοφίαν τῶν σοφῶν καί τήν σύνεσιν τῶν συνετῶν»¹⁸.

16. Ὁδυνηρή διαπίστωση τῶν συγγραφέων γιά τήν παπική καί προτεσταντινὴ Δύση.

17.Βλ. Georg Schmid und Georg Otto Schmid (Hrsg.) *Kirchen, Sekten, Religionen*, ἐνθ' ἀνωτ., σ. 262.

18. Πρβλ. Α' Κορ. 1, 19.

ΤΖΙΝΤΟΥ ΚΡΙΣΝΑΜΟΥΡΤΙ. ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ, ΜΑΪΤΡΕΓΙΑ ἢ ΝΕΟΕΠΟΧΙΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ;

τοῦ κ. Ἰωάννου Μηλιώνη

(α' μέρος)

Ἐν ὄψει τῆς προσπάθειας διάλυσης τῆς χώρας μας, καθ' ὅλους τούς δυνατούς τρόπους: γεωπολιτικούς, οικονομικούς, ἀλλά πρωτίστως πνευματικούς, δέν θά ἔλλειπε καί ἡ ἔξαρση τῆς «πνευματικῆς» καθοδήγησης, πού ἐπιχειρεῖται ἀπό τούς ἐπίδοξους «ἀναμορφωτές», τούς ὀπαδούς τῆς «Νέας Ἐποχῆς» τοῦ Ὑδροχόου.

Ἔτσι, ἔχουμε -ειδικά μετά τήν Ἐγκύκλιο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος¹, πού καταδικάζει τή γιόγκα, ὡς «ἀπολύτως ἀσυμβίβαστη μέ τήν Ὁρθόδοξη Χριστιανική Πίστη μας»-, σωρεία ἐκδηλώσεων, ὅπου ἡ γιόγκα προβάλλεται παντοιοτρόπως ὡς γυμναστική, ἐνῶ ὁ Ἰνδουισμός ἀναδεικνύεται ἀπό γνωστούς ἐκδότες, εισηγητές καί διοργανωτές σχετικῶν ἡμερίδων.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἔσπευσε νά ὑπενθυμίσει τά αὐτονόητα, ὅταν τό πρόβλημα ἔφθασε στήν κορύφωσή του², ὑπενθυμίζοντας ὅτι ἡ Ἐκκλησία μελετᾶ σέ βάθος κάθε σχετική παράμετρο πρὶν ἀποφανθεῖ καί εἰδικά, δέν ἐκβιάζει συνειδήσεις.

Ἀντιθέτως, ὁ Ἰνδουισμός, ὁ βουδισμός καί ἡ «Νέα Ἐποχή», δέν φαίνεται νά σέβονται τίς ἴδιες ἀρχές καί ἀλωνίζουν στήν Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα -καί διεθνῶς- ἐπί δεκαετίες, ὄχι μόνο μέσω τῶν γκουρουϊστικῶν καί τῶν ἀποκρυσφιστικῶν σεκτῶν, ἀλλά καί μέσω πολιτικῶν, κοινωνικῶν καί «πολιτιστικῶν»

φορέων, πού δέν χάνουν εὐκαιρία νά «ἐπιδείξουν ἔργο», δεχόμενοι νά φιλοξενήσουν καί νά προβάλλουν ὅποιεσδήποτε δραστηριότητες, πού τούς προτείνονται ἀπό γκουρουϊστές, ἐναλλακτικούς καί νεοεποχίτες, ἀρκεῖ οἱ προτάσεις αὐτές νά φαίνονται τῆς μόδας, «νά πουλᾶνε», ἀλλά καί συχνά, νά ἀντιπαρατίθενται στό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Στά πλαίσια τῆς φρενίτιδας αὐτῆς δέν μποροῦσε νά λείψει καί ἡ προβολή τοῦ Τζίντου Κρισμαμούρτι (Jiddu Krishnamurti), ὡς στοχαστῆ, πνευματικοῦ δασκάλου, συγγραφέως³, εἰρηνιστῆ καί ἰδρυτῆ σχολείων, πού ἐκπαιδεύουν «γιά τήν ὀλιστική κατανόηση τοῦ ἀνθρώπου καί τήν τέχνη τῆς ζωῆς»⁴.

Ἄν καί οἱ διάφοροι χώροι -καί εἰδικά οἱ ἐκδοτικοί οἴκοι-, πού προωθοῦν τόν Κρισμαμούρτι ἐστιάζονται περισσότερο στά ἀνωτέρω καί λιγότερο στά χρόνια τῆς προετοιμασίας του ὡς «παγκόσμιου ἀναμορφωτῆ» καί «νέου χριστοῦ», ἀξίζει τόν κόπο νά ἀνατρέξουμε στό βιογραφικό του καί εἰδικά στήν «περίφημη» παραίτησή του ἀπό τό ρόλο τοῦ Ἀβατάρ, τῆς «δεύτερης ἔλευσης τοῦ Χριστοῦ», τήν ὁποία παραίτηση κάποιον ἀξιολογοῦν θετικά, ὡς δῆθεν πράξη εὐθύτητας, ἀνιδιοτέλειας καί εἰλικρίνειας.

Ὁ Κρισμαμούρτι γεννήθηκε τόν Μάιο 1895, στή μικρή πόλη Μαντάναπαλι (Madanapalle), τῆς ἐπαρχίας Μαντράς (Madras) -σημερινῆς Τσιτούρ (Chittoor)- στή Νότια Ἰνδία. Ἐχασε τή μητέρα του ὅταν ἦταν μόλις 10 ἐτῶν, ὅμως σύντομα

1. http://www.ecclesia.gr/greek/holysynod/holysynod.asp?id=2014&what_sub=d_typou

2. Τήν καθιέρωση ἀπό τόν Ο.Η.Ε. τῆς 21ης Ἰουνίου ὡς «Παγκόσμιας Ἡμέρας Γιόγκα». <http://unic.un.org/imu/recentActivities/?tag=Yoga>

3. <http://www.kastaniotis.com/author/302>

4. <http://www.kfoundation.org/krishnamurti.html>

υίοθετήθηκε, αυτός κι ο αδελφός του, από την Άννι Μπέζαντ (Annie Besant)⁵, την τότε πρόεδρο της Θεοσοφικής Έταιρίας, όπου εργαζόταν ο θεοσοφιστής πατέρας των δύο άγοριών. Η Μπέζαντ -καί μέ την καθοδήγηση του Τσάρλς Γ. Λιντμπίτερ⁶ (Charles Webster Leadbeater), πού ισχυριζόταν ότι ήταν διορατικός-, διακήρυξε ότι ο Κρισναμούρτι ήταν ο αναμενόμενος «Παγκόσμιος Διδάσκαλος», αυτός πού οί Θεοσοφιστές περίμεναν χρόνια. Για νά προετοιμάσουν τό έδαφος, δημιούργησαν τό «Τάγμα του Άστέρος της Ανατολής» (Order of the Star in the East - OSE), μιά παγκόσμια όργάνωση μέ έπικεφαλής τόν Κρισναμούρτι. Ο Λιντμπίτερ, όπως αναφέρει ο Έρνεστ Γούντ (Ernest Wood)⁷, συνάντησε για πρώτη φορά τόν 14χρονο Κρισναμούρτι τόν Άπρίλιο του 1909 καί «έντυπωσιάστηκε» από την «πιό υπέροχη αύρα⁸ πού είχε δεϊ ποτέ, χωρίς ούτε ένα ψεγάδι έγωισμού σ' αυτήν». Ο Γούντ υπήρξε «ύπασπιστής» του Leadbeaters την εποχή εκείνη καί βοήθησε τόν Κρισναμούρτι στά μαθήματά του. Άν καί ο Γούντ περιγράφει τόν μικρό «μεσσία» σάν «ιδιαίτερα χαμηλής νοημοσύνης»⁹, ο

Λιντμπίτερ ήταν πεπεισμένος ότι τό άγόρι θά γινόταν ένας πνευματικός δάσκαλος, ένας πολύ καλός ρήτορας καί τό πιθανό όχημα για τόν Κύριο Μαϊτρέγια, μιά προηγμένη πνευματική όντότητα, κατά την Θεοσοφική διδασκαλία, όπως αυτές, πού εμφανίζονται στη Γη κατά περιόδους· ένας Παγκόσμιος Διδάσκαλος, πού θά καθοδηγούσε την εξέλιξη της ανθρωπότητας¹⁰.

Στή βιογραφία της για τόν Κρισναμούρτι, ή Πούπουλ Τζέυκαρ (Pupul Jayakar)¹¹ αναφέρει τά ακριβή λόγια του άγοριού, πού είναι χαρακτηριστικά της τότε περιόδου της ζωής του: *Τό άγόρι συνεχώς δήλωνε: «θά κάνω ό,τι θέλετε». Υπήρχε έμφανές τό στοιχείο της δουλοπρέπειας, της ύποταγής. Τό άγόρι ήταν άφηρημένο, άβέβαιο, μπερδεμένο. Φαινόταν νά μή νοιάζεται για τό τί συνέβαινε. Ήταν σάν ένα κανάτι, μέ μιά μεγάλη τρύπα. Ό,τι καί νά έριχνες μέσα χυνόταν, δέν έμεινε τίποτα μέσα¹².*

Μετά την «ανακάλυψη» του, ο Κρισναμούρτι γαλουχήθηκε στίς διδαχές της Θεοσοφικής Έταιρίας στό Άντυάρ (Adyar). Ο Λιντμπίτερ κι ένας μικρός αριθμός έμπιστων συνεργατών ανέλαβε τό έργο της προστασίας, της εκπαίδευσης καί γενικά της προετοιμασίας του Κρισναμούρτι ως τό «όχημα» του αναμενόμενου Παγκόσμιου Διδάσκαλου. Ο Κρισναμούρτι καί ο νεώτερος αδελφός του Νιτυανάντα-Νίτυα (Nityananda-Nitya) άρχικά παρακολουθούσαν ιδιαίτερα μαθήματα στό άρχηγείο της Θεοσοφικής Έταιρίας, στό Μαντράς καί συνέχισαν την εκπαίδευσή τους στό έξωτερικό, ανάμεσα στην ευρωπαϊκή ύψηλή κοινωνία της εποχής, όπου παρά τίς μαθησιακές δυσκολίες του, ο 14χρονος Κρισναμούρτι κατόρθωσε, σύμφωνα μέ τόν βιογράφο του Ρόλαντ Βερνόν (Roland Vernon), νά μιλά καί νά γράφει στά

5. Annie Besant (1847 - 1933). Αγγλίδα άθειόστρια, σοσιαλιστρια καί συγγραφέας, μαθήτρια της Ε. Π. Μπλαβάτσκου. Αναγορεύθηκε Επίτιμος Πρόεδρος της Θεοσοφικής Έταιρίας, μετά τόν θάνατο του Χ. Σ. Όλκοτ τόν όποίο διαδέχθηκε τό 1907.

6. Charles Webster Leadbeater (1854 - 1934). Πρώην βρετανός κληρικός, αποκρυφιστής, μασόνος καί σημαντικό στέλεχος της Θεοσοφικής Έταιρίας. Επίσης, μέλος του «Μαρτινιστικού Τάγματος» (Ordre Martiniste - The Martinist Order) καί της άποκρυφιστικής «Φιλελεύθερης Καθολικής Έκκλησίας» (Liberal Catholic Church).

7. Ernest Egerton Wood (1883-1965). Άγγλος συγγραφέας, γιόγκι, Θεοσοφιστής καί λόγιος γνώστης της σανσκριτικής.

8. Κατά τόν αποκρυφισμό καί τίς ανατολικές θρησκείες, ή αύρα είναι ηλεκτρομαγνητική ενέργεια, πού περιβάλλει κάθε ζωντανό όργανισμό, τό ανθρώπινο «ένεργειακό πεδίο» ως μέρος της «συμπαντικής ενέργειας», πού ένυπάρχει καί στην ανθρώπινη ζωή. Είναι δηθεν όρατή από πρόσωπα διορατικά, σάν φωτεινό σώμα, πού περιβάλλει καί διαπερνά τό φυσικό σώμα του ανθρώπου, εκπέμποντας την δική του χαρακτηριστική άκτινοβολία.

9. Mary Lutyens, Krishnamurti: The Years of Awakening, 1η έκδ., 1975, Farrar Straus & Giroux, Νέα Υόρκη, σ. 21.

10. Στο ίδιο.

11. Ινδή πολιτιστική άκτιβίστρια καί συγγραφέας, φίλη καί βιογράφος της Οικογένειας Νεχρού-Γκάντι καί του Τζ. Κρισναμούρτι.

12. Pupul Jayakar, Krishnamurti: a biography, 1η έκδ. 1986, Harper & Row, San Francisco, σ. 28.

Αγγλικά μέσα σέ ἕξι μῆνες¹³. Κι ἡ ἄλλη βιογράφος του, Μαίρη Λάτιενς (Mary Lutyens), προσθέτει, πῶς ὁ Κρισναμούρτι, ἀργότερα στή ζωή του, ἐκτιμοῦσε τήν «ἀνακάλυψή» του ἀπ' τόν Λιντμπίτερ σάν ἕνα σωτήριο γι' αὐτόν γεγονός. Συχνά, ὅταν τόν ρωτοῦσαν τί πίστευε ὅτι θά εἶχε συμβεῖ, ἂν δέν τόν εἶχαν «ἀνακαλύψει», ἀπαντοῦσε χωρίς δισταγμό: «Θά εἶχα πεθάνει»¹⁴.

Ἡ περίοδος ἐκείνη ὑπῆρξε ιδιαίτερα κρίσιμη γιά τή Θεοσοφική Ἑταιρία καί τό μέλλον της, καθώς ἡ «ἀνακάλυψη» τοῦ Κρισναμούρτι, ὡς «Παγκόσμιου Ἐκπαιδευτῆ», δέν ἔγινε καθολικά δεκτὴ ἀπό τούς θεοσοφιστές, καί ὁδήγησε σέ ἀνακατατάξεις τῆς θεοσοφικῆς κοινότητος¹⁵. Μέρος τῆς διαμάχης ἦταν τό πρόσωπο καί ὁ ρόλος τοῦ Λιντμπίτερ. Τόν κατηγοροῦσαν μεταξύ ἄλλων καί γιά τό ὅτι ἐπιζητοῦσε τή συντροφιά μικρῶν ἀγοριῶν -μαθητῶν ὑπό τήν πνευματική καί θεοσοφική του καθοδήγηση- καί ὑπῆρχαν διαδόσεις σχετικές μέ κακοποίηση παιδιῶν, ἂν καί οἱ κατηγορίες αὐτές δέν ἀποδείχθηκαν τελικά¹⁶.

Κατά τή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου, ὁ Κρισναμούρτι ἀνέπτυξε ἰσχυρό δεσμό μέ τήν Ἄννι Μπέζαντ, τήν ὁποία ἔβλεπε σάν ὑποκατάστατο τῆς μητέρας του. Τήν ἴδια περίοδο, ὁ πατέρας του, ἐνῶ εἶχε ἀρχικά συγκατατεθεῖ, τό 1912 μῆνυσε τήν Μπέζαντ ἐπιχειρώντας τήν ἀκύρωση τῆς υἰοθεσίας. Μετά ἀπό μιὰ παρατεταμένη νομική διαμάχη, ἡ Μπέζαντ κέρδισε καί ἀνέλαβε τήν ἐπιμέλεια τοῦ Κρισναμούρτι καί τοῦ Νίττα¹⁷. Αὐτό εἶχε ὡς

ἀποτέλεσμα τόν χωρισμό τοῦ Κρισναμούρτι καί τοῦ ἀδελφοῦ του -μέ τόν ὁποῖο εἶχε πολύ στενή σχέση-, ἀπό τήν ὑπόλοιπη οἰκογένεια καί τό σπίτι τους, ἐνῶ ἰσχυροποίησε τήν ἀλληλεξάρτησή τους ἀκόμη περισσότερο¹⁸.

Ἡ βιογράφος καί φίλη τοῦ Κρισναμούρτι, Μαίρη Λάτιενς, ἀναφέρει ὅτι **ὑπῆρξε μία περίοδος ὅπου ὁ Κρισναμούρτι πίστευε πραγματικά ὅτι ἐπρόκειτο νά γίνει ὁ Παγκόσμιος Διδάσκαλος**, μετά ἀπό σωστή πνευματική καί κοινωνική καθοδήγηση καί ἐκπαίδευση¹⁹. Ἄλλος βιογράφος του περιγράφει τό ἡμερήσιο πρόγραμμα, πού τοῦ ἐπέβαλαν ὁ Λιντμπίτερ καί οἱ συνεργάτες του. Αὐτό περιλάμβανε σκληρή σωματική ἀσκηση καί ἀθλητισμό, φροντιστήρια σέ ποικίλα σχολικά μαθήματα, θεοσοφική καί θρησκευτική διδασκαλία, **γιόγκα καί διαλογισμό**, καθοδήγηση σέ θέματα ὑγιεινῆς, καθώς καί τό «πρωτόκολλο» τῆς βρετανικῆς ὑψηλῆς κοινωνίας καί κουλτούρας²⁰. Παράλληλα, ὁ Λιντμπίτερ ἀνέλαβε τό ρόλο τῆς καθοδήγησης τοῦ Κρισναμούρτι καί σέ **θέματα ἀποκρυφισμοῦ** κάτι γνωστό τότε σέ ἕνα στενό, ἐπίλεκτο ἐπιτελεῖο μόνον²¹.

Οἱ Θεοσοφιστές συνέχισαν νά καλλιεργοῦν τήν δημόσια εἰκόνα τοῦ μελλοντικοῦ Ἀβατάρ, πού θά ἔπρεπε: «νά χαρακτηρίζεται ἀπό λαμπερή ἐξωτερική ἐμφάνιση, νηφαλιότητα ὡς πρός τόν σκοπό του, κοσμοπολίτικη προοπτική καί χαρισματική ἀποστασιοποίηση ἀπό τά κοινότυπα στή συμπεριφορά του». Ὁμολογουμένως, «ὅλα αὐτά μπορούμε νά πούμε ὅτι χαρακτηρίζαν τήν δημόσια εἰκόνα τοῦ Κρισναμούρτι στό τέλος τῆς ζωῆς του». Λέγεται ὅτι ἀπό νωρίς «κατεῖχε ἕναν ἔμφυτο προσωπικό μαγνητισμό, ὄχι μιὰ ζεστή φυσική διαφορετικότητα, ἀλλά παρ' ὅλα αὐτά, μιὰ ἀπλότητα, κάτι πού σοῦ δημιουργοῦσε τήν τάση νά τόν ἀντιμε-

13. Roland Vernon, *Star in the east: Krishnamurti: the invention of a messiah*, ἔκδ. Palgrave Macmillan, Νέα Ὑόρκη, 2001, σσ. 51-72.

14. Mary Lutyens, *The boy Krishna: the first fourteen years in the life of J. Krishnamurti* (ἔντυπο), Krishnamurti Foundation Trust, 1995, Bramdean England.

15. Mary Lutyens, *Krishnamurti: The Years of Awakening*, 1η ἔκδ., 1975, Farrar Straus & Giroux, Ν. Ὑ., σσ. 40-63.

16. Mary Lutyens, *Krishnamurti: The Years of of Fulfilment*, 1η ἔκδ., 1983, Farrar Straus & Giroux, Ν. Ὑ., Τόμ. Α', σσ. 15-19, 40, 56.

17. Mary Lutyens, *Krishnamurti: The Years of Awakening*, 1η ἔκδ., 1975, Farrar Straus & Giroux, Ν. Ὑ., σσ. 40, 54-63, 64-71, 82, 84.

18. Mary Lutyens, *στό ἴδιο.*, σσ. 3, 32.

19. Mary Lutyens, *στό ἴδιο.*, σσ. 10-11, 93.

20. Roland Vernon, *Star in the east: Krishnamurti: the invention of a messiah*, ἔκδ. Palgrave Macmillan, Ν. Ὑ., 2001, σ. 57.

21. Mary Lutyens, *Krishnamurti: The Years of Awakening*, 1η ἔκδ., 1975, Farrar Straus & Giroux, Ν. Ὑ., κεφ. 4-5, σσ. 29-46.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Η Ι. Μ. ΓΛΥΦΑΔΑΣ ΕΦΙΣΤΑ
ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΑ
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Μᾶς κοινοποιήθηκε ἀνακοίνωση τῆς Τερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, τὴν ὁποία καὶ δημοσιεύουμε στὴ συνέχεια:

Τὰ τελευταῖα χρόνια παρακολουθοῦμε μὲ προσοχή καὶ ἀνησυχία τὴ σταδιακή

ἐξάπλωση καὶ στὴν Ἑλλάδα τῶν λεγομένων ἐναλλακτικῶν σχολείων, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἄλλη μιά ἔκφραση τῆς «Νέας Ἐποχῆς» στὸν εὐαίσθητο χῶρο τῆς παιδείας. Ἡ «Νέα Ἐποχή» στὴν ἐκπαίδευση εἶναι μὲ ἀπλά λόγια ἡ ἐνσωμάτωση μυστικιστικῶν μεθόδων καὶ πρακτικῶν τῶν ἀνατολικῶν θρησκείων καὶ τοῦ ἀποκρυφισμοῦ στό χῶρο τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν.

τωπίσεις “λατρευτικά”, “προσκυνηματικά”»²². Ἐντούτοις, καθὼς μεγάλωνε, ὁ Κρισναμούρτι παρουσίασε σημάδια ἐφηβικῆς ἀντίδρασης καὶ συναισθηματικῆς ἀστάθειας, ἐκνευρισμό ἀπέναντι στὴν ἐκπαίδευση, πού τοῦ ἐπιβαλλόταν καὶ κυρίως ἔκφραση ἀμφιβολιῶν, σχετικά μὲ τό μέλλον, πού προδικαζόταν γι’ αὐτόν. Ὅλα αὐτὰ βέβαια, καθόλου δέν βοηθοῦσαν τὴ δημόσια εἰκόνα του²³.

22. Roland Vernon, στό ἴδιο, σσ. 52, 53.

23. Mary Lutyens, Krishnamurti: The Years of Awaken-

Σημείωση τῆς Σύνταξης

- Τὰ ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν τίς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τους.
- Οἱ ἀναδημοσιεύσεις σχολίων ἢ πληροφοριῶν ἀπό ξένα ἢ ἑλληνικά περιοδικά καὶ ἄλλα ἔντυπα ἢ τό διαδίκτυο δημοσιεύονται μὲ κάθε ἐπιφύλαξη, ἀφοροῦν σέ ἀπόψεις καὶ δέν στοχεύουν στὴν προσβολή ἢ στὴν ἀπομείωση τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπολήψεως τῶν προσώπων, στά ὁποῖα ἀναφέρονται καὶ τὰ ὁποῖα σεβόμεθα δεόντως.
- Τὴν εὐθύνη γιὰ τίς ἐκφραζόμενες ἀπόψεις στίς δημοσιευόμενες ἐπιστολές φέρουν ἀποκλειστικά οἱ ἐπιστολογράφοι καὶ ὄχι ἡ Σύντακτικὴ Ἐπιτροπή.
- Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση, κατόπιν ἀδείας ἀπὸ τὴν Διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ.

Ὁ Κρισναμούρτι καὶ ὁ Νίττα ἐπισκέφθηκαν τὴν Ἀγγλία, τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1911. Στό ταξίδι αὐτό ὁ Κρισναμούρτι ἔκανε τὴν πρώτη δημόσια ὁμιλία του, στά μέλη τοῦ «Τάγματος τοῦ Ἀστέρος τῆς Ἀνατολῆς» (ΤΑΑ), στό Λονδίνο²⁴. Ἐπίσης, ὀνομάστηκε ἐκδότης τοῦ «Ἀγγελιαφόρου τοῦ Ἀστέρος» (Herald of the Star), ἐπίσημου δελτίου τοῦ «ΤΑΑ». Ἄν κι ὁ τίτλος ἦταν κυρίως διακοσμητικός, ὅμως συχνά συνέτασσε ὁ ἴδιος τό «σημείωμα τοῦ ἐκδότη», ἐνῶ τὰ πρῶτα κείμενά του ἄρχισαν νά κυκλοφοροῦν σέ τευχίδια ἀπὸ τὴ Θεοσοφικὴ Ἐταιρία²⁵.

Ἀπὸ τό 1911 καὶ μέχρι τὴν ἔναρξη τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου τό 1914, τὰ δύο ἀδέλφια ἐπισκέφθηκαν ἀρκετές ἄλλες εὐρωπαϊκές χῶρες, συνοδευόμενοι πάντα ἀπὸ ἐπιτελεῖο Θεοσοφιστῶν²⁶. Στό μεταξύ, γιὰ πρώτη φορά, ὁ Κρισναμούρτι ἀπέκτησε προσωπικὴ οικονομικὴ ἀνεξαρτησία, χάρις σέ μιά πλούσια δωρήτρια ὁπαδό²⁷.

(Τό τέλος στό ἐπόμενο)

ing, 1η ἔκδ., 1975, Farrar Straus & Giroux, Ν. Ὑ., κεφ. 10-15, σσ. 80-132.

24. Στό ἴδιο, σσ. 50-52.

25. Mary Lutyens, Krishnamurti: The Years of Awakening, ἔκδ. 1997, σ. 46, 74-75, 126.

26. Roland Vernon, στό ἴδιο, σ. 65.

27. Mary Lutyens, Krishnamurti: The Years of Awakening, 1η ἔκδ., 1975, Farrar Straus & Giroux, Ν. Ὑ., κεφ. 10-15, σσ. 75-77.

Τά λίγα εναλλακτικά / αποκρουφιστικά σχολεία που υπήρχαν στην Ελλάδα πριν από δέκα χρόνια πολλαπλασιάζονται ταχέως και διεκδικούν με κάθε θεμιτό και άθεμιτο τρόπο την ένταξή τους στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Η προώθησή τους γίνεται συχνά μέσω όμιλιών σε αποκρουφιστικά φεστιβάλ, μέσω φαινομενικά άθών δραστηριοτήτων για παιδιά και μέσω διεισδυσής τους σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Πέρσι σε Έλληνογερμανικό σχολείο διοργανώθηκε ήμερίδα για τά σχολεία Βάλντορφ, ενώ τό φετινό Μάρτιο διοργανώθηκε και πάλι σεμινάριο ανθρωποσοφικής εκπαίδευσης για γονείς και εκπαιδευτικούς Ειδικού Σχολείου Κωφών και Βαρηκόων. Πριν από λίγες μέρες έλαβε χώρα σχετική ήμερίδα προώθησης των «ελεύθερων και δημοκρατικών σχολείων και των εναλλακτικών μοντέλων προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης». Στίς αρχές Ιουνίου παρουσιάζεται «τό έγχειρημα» για τή δημιουργία του πρώτου συνεταιρικού εναλλακτικού δημοτικού σχολείου, με όμιλίες για «τίς πραγματικές δυνατότητες τής ανθρώπινης φύσης, τή δύναμη τής πίστης στον έαυτό μας, τίς ικανότητες του ανθρώπου ως Δημιουργού» και για τό «πώς θά επανεφεύρουμε τήν εκπαίδευση». Όμιλίες περί εναλλακτικών σχολείων παρεισφρέουν κατά καιρούς και σε κανονικά συνέδρια εκπαιδευτικών, ενώ υπάρχει έντονη δραστηριοποίηση μικρών ομάδων, συλλόγων και σωματείων για τήν προώθηση τής εναλλακτικής / αποκρουφιστικής εκπαίδευσης. Επίσης, με έκπληξη διαβάσαμε φέτος για πρόγραμμα δωρεάν επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην εναλλακτική παιδεία τό οποίο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και υλοποιείται σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Πάτρα.

Σεβόμενοι τήν επιλογή και τήν ελευθερία καθενός νά επιλέξει τό σχολείο του παιδιού του, αφού όμως ενημερωθεί κατάλληλα, οφείλουμε νά επιστήσουμε τήν προ-

σοχή των Όρθόδοξων Χριστιανών, αλλά και κάθε καλοπροαίρετου πολίτη, σχετικά με τά εναλλακτικά σχολεία. Η ενημερωμένη επιλογή προϋποθέτει νά γνωρίζει κανείς τή φιλοσοφία, τίς μεθόδους και τούς στόχους του έκάστοτε εκπαιδευτικού φορέα και νά είναι επιφυλακτικός σε αυτά που προβάλλονται ή διαφημίζονται. Ένδεικτικό παράδειγμα αποτελούν τά Σχολεία Βάλντορφ (άλλιώς Σχολεία Στάϊνερ ή Βάλντορφ - Στάϊνερ), τά όποια υπενθυμίζουμε ότι βασίζονται στην ανθρωποσοφία του Στάϊνερ, ή όποια για τούς Χριστιανούς είναι έντελώς ασυμβίβαστη με τήν Όρθόδοξη πίστη και ζωή, αφού κινείται στο χώρο του αποκρουφισμού¹.

Βασικά πιστεύω τής ανθρωποσοφίας ή «πνευματικής έπιστήμης» -όπως άλλιώς αυτοσυστήνεται- είναι ότι δέν υπάρχει προσωπικός Θεός, αλλά ένα άπρόσωπο πνεύμα και ότι ό άνθρωπος αποτελείται από 3 μη-ύλικά σώματα: τό αιθέριο σώμα, τό αστρικό σώμα και τό «Έγώ» ή πνευματικό σώμα. Οί δάσκαλοι αυτών των σχολείων έχουν εκπαιδευτεί μελετώντας τήν αποκρουφιστική φιλοσοφία του Steiner, φιλοσοφία που στηρίζεται στην πίστη στο κάρμα, τή μετενσάρκωση, τό αστρικό σώμα, τό αιθερικό σώμα κλπ. Ό στόχος τους είναι νά διδάξουν στα παιδιά τούς ρυθμούς τής ζωής, έτσι ώστε τά παιδιά νά αποκτήσουν, όπως λένε, μιά έσωτερική ισορροπία που θά τά προετοιμάσει για νά δημιουργήσουν μιά ζωή με έξωτερική ισορροπία².

Κυρίαρχη θέση στα μαθήματα κατέχει ή λεγόμενη εύρυθμία, μιά καθαρά αποκρουφιστική πρακτική. Σε παρουσίαση έρευνας του BBC³ έπισημάνθηκε ότι οί γονείς δέν είναι αρκετά ενημερωμένοι για τήν

1. Η ανθρωποσοφία και τά Σχολεία Βάλντορφ είναι στον κατάλογο των ασυμβίβαστων με τήν όρθόδοξη πίστη ομάδων, όπως αυτός καταρτίστηκε στην Ζ' Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη για θέματα αίρέσεων και παρθορηκείας.

2. http://www.ratical.org/many_worlds/PoL.html

3. <https://www.youtube.com/watch?v=WpOXitdxzk4>

ἀμφιλεγόμενη φιλοσοφία στην οποία στηρίζονται τὰ σχολεία Βάλντορφ καί τονίστηκε ὅτι τὰ παιδιά στὰ σχολεία αὐτά δέν μαθαίνουν νά γράφουν μέχρι νά γίνουν 7 ἐτῶν γιά τόν λόγο ὅτι ὁ Στάϊνερ πίστευε ὅτι ἡ πρόωρη ἀνάγνωση θά μπορούσε νά βλάψει τήν πορεία τοῦ παιδιοῦ πρὸς τή μετενσάρκωση. Καί ἐνώ μπορεῖ κάποιος ἐκπρόσωπος τῶν σχολείων νά ἰσχυρίζεται ὅτι δέν διδάσκουν ἀνθρωποσοφία, οἱ διδάσκοντες ἔχουν γαλουχηθεῖ στίς δοξασίες τῆς ἀνθρωποσοφίας καί μάλιστα πρέπει νά ἔχουν «έναν ἀνθρωποσοφικό παλμό στήν καρδιά τους». Ἐπιπλέον, σέ κάποια σχολεία τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀσκήθηκε ἔντονη κριτική γιά ρατσιστική διδασκαλία⁴ καθώς καί γιά περιστατικά σχολικοῦ ἐκφοβισμοῦ (bullying) γιά τὰ ὅποια καταγγέλθηκε ὅτι οἱ δάσκαλοι τὰ ἀποδέχθηκαν ὡς «τρόπο ἐπίλυσης τοῦ κάρμα»⁵. Πρῶν μαθητές τῶν σχολείων αὐτῶν τὰ χαρακτηρίζουν «σέκτα» καί ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ στόχος τῶν σχολικῶν προγραμμάτων τους δέν ἦταν ἡ ἐκπαίδευση τῶν μαθητῶν, ἀλλά «ὁ ἐθισμός τῶν ψυχῶν τους ὥστε νά δεχθοῦν πνευματικές ἐπιρροές». Μάλιστα στήν Ἀμερική κάποιος πρῶν μαθητές ἔχουν ἰδρύσει δίκτυο ἐνημέρωσης γιά τὰ ἐναλλακτικά σχολεία.

Κατόπιν τούτου, καλοῦμε τούς Ὁρθόδοξους Χριστιανούς νά εἶναι ἰδιαίτερα προσεκτικοί ὅταν ἔχουν νά κάνουν μέ σχολεία ἐναλλακτικῆς ἐκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, προσοχή σέ παιδικούς σταθμούς, νηπιαγωγεία καί σχολεία Βάλντορφ, μέ ὀνομασίες ὅπως: Παιδοκῆποι ἢ Παιδαγωγικές Ὁμάδες Ἐλεύθερης Ἐκπαίδευσης Καρυδιά, Ροδιά, Μυγδαλιά κ.τ.λ. Προσοχή ἐπίσης χρειάζονται καί τὰ Μοντεσσοριανά Σχολεία. Ἡ Μαρία Μοντεσσόρι, Ἰταλίδα γιατρός καί παιδαγωγός, εἶχε στενή σύνδεση μέ τή Θεοσοφική Ἐταιρεία, ἡ ὅποια καί χρηματοδότησε τήν ἐργασία της τὰ χρόνια πού ἔζησε στήν Ἰνδία. Ἡ Μοντεσσόρι μιλοῦσε

γιά τήν ὑπαρξη ἑνός «συμπαντικοῦ σχεδίου», ἔγραφε ὅτι «μέσα στό παιδί βρίσκεται μία κρυμμένη συμπαντική ἐνέργεια»⁶ καί πρότεινε μία «συμπαντική ἐκπαίδευση».

Ἐπίσης, διάφορα σχολεία ἐναλλακτικῆς ἐκπαίδευσης ὅπως τὰ Σχολεία τοῦ Δάσους, Σχολεία τῆς Φύσης, Σχολεία τῆς Φύσης καί τῶν Χρωμάτων, τὰ λεγόμενα Δημοκρατικά Σχολεία, τὰ Ἐλευθεριακά Σχολεία καί διάφορες αὐτοοργανωμένες παιδαγωγικές κοινότητες μπορεῖ νά περιέχουν στοιχεῖα ἀσυμβίβαστα μέ τήν Ὁρθόδοξη πίστη. Ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανός διαλέγει σχολεία πού δέν σχετίζονται μέ τήν ἀνθρωποσοφία καί τίς πρακτικές της, πού δέν προωθοῦν τήν ἐλευθεριότητα καί τήν αὐτοβελτίωση, πού δέν περιλαμβάνουν στά προγράμματά τους γιόγκα, διαλογισμό καί μαθήματα τοῦ Σάϊ Μπάμπα, ὅπως συμβαίνει σέ κάποια ἀπό τὰ προαναφερθέντα ἐναλλακτικά σχολεία. Ἐμεῖς ἐνδιαφερόμαστε γιά μία ἀληθινή, ὄντως δημοκρατική παιδεία πού σέβεται τή μοναδικότητα καί τήν ἐλευθερία κάθε παιδιοῦ, πού κάνει ἀληθινή ἀγωγή ψυχῆς, χωρίς χειραγώγηση ἀλλά καί χωρίς ἀσυνδοσία, γιάτι καί οἱ δύο εἶναι πνευματικά ἐπιζήμιες, γιά μία παιδεία πού καλλιιεργεῖ τό σεβασμό, τή δημιουργικότητα καί ὅλα τα χαρίσματα τοῦ παιδιοῦ. Ὅλα αὐτά ὅμως μέ τήν πνευματική ἐλευθερία πού προϋποθέτει ἡ ἐν Χριστῶ ζωή. Ὅτιδήποτε μᾶς ἀπομακρύνει ἀπό αὐτό δέν ἔχει θέση στή ζωή μας.

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΝΕΙ ΕΛΛΗΝΑ ΠΑΤΕΡΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΤΕΚΝΩΝ

τοῦ κ. Γεωργίου Κρίππα,
Δρ. Συνταγματικοῦ Δικαίου

Τό Εὐρωπαϊκό Δικαστήριο Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων δι' ἀποφάσεώς του ἐκδοθεῖσης τῆν 16 Ἰουνίου 2015, (προσφυγή Νο 74758/11)

4. www.quackwatch.org

5. https://www.youtube.com/watch?v=rfpnRd_9z_E

6. Montessori, The Absorbent Mind, The Theosophical Publishing Company, Adyar-Madras-India, 1949.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Μᾶς κοινοποιήθηκε ἐπιστολή τοῦ κ. Παύλου Κυριακίδη πρὸς γνωστό τηλεοπτικό σταθμό, ἀπὸ τὴν ὁποία, λόγω στενότητος χώρου, δημοσιεύουμε τὰ βασικώτερα τμήματα:

«Παίρνω το θάρρος να σας γράψω γιατί σας θεωρώ μέλος του σπιτιού μας μιας και στην καθημερινότητά μας έχετε λόγο και ἀποψη. ...

Τὰ δύο βιβλία που διανείματε (το πρώτο στην 1-4-2016 «Κάμα Σούτρα» ένα αρχαίο

ινδικό ινδουιστικό κείμενο του κορυφαίου ὅπως τον χαρακτηρίζετε στοχαστή Ντίπα Τσόπρα και το δεύτερο 6-5-2016 «Η τέχνη της Ζωής του» του κορυφαίου ὅπως τον παρουσιάζετε επίσης στοχαστή, **Τζίντου Κρι-σναμούρτι**, βρίσκονται εκτός των ορίων της ορθόδοξης πίστεως μας. Ο δε χαρακτηρισμός στοχαστής θεωρώ ότι είναι τελείως παραπλανητικός μιας και το πνευματικό υπόβαθρο των ανθρώπων αυτών είναι ξεκάθαρο

καταδικάζει τὴν Ἑλλάδα γιὰ παράβαση τοῦ ἄρθρου 8 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, τὸ ὁποῖο (ἄρθρον 8) προστατεύει τὸ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου καὶ τὸ ἀπαρραβίαστον αὐτοῦ.

Ἡ ὑπόθεση ἀφοροῦσε ἔγγαμο ζευγος, τὸ ὁποῖο ἀπέκτησε δύο τέκνα δίδυμα. Ἐν συνεχείᾳ ἡ μητέρα προσεχώρησε σέ κάποια αἴρεση καὶ ἐπηρέαζε ἐκ τούτου τὸν ψυχικό κόσμο τῶν τέκνων. Μάλιστα ὅταν τὰ παιδιά βαπτίστηκαν, ἡ μητέρα ἀπαίτησε εἰς τὸ ἕνα τῶν παιδιῶν αὐτῶν νά δοθεῖ πρόσθετο ὄνομα, τὸ ὄνομα τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς αἰρέσεως, καὶ ἀπηγόρευσε στοὺς συγγενεῖς καὶ γνωστούς νά ἀποκαλοῦν τὸ παιδί μέ τὸ ἀρχικό ὄνομά του. Ἐφθασε δέ νά πλαστογραφήσει τὴ ληξιαρχική πράξη βαπτίσεως κατόπιν προτροπῆς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς αἰρέσεως. Ἐκ τούτου οἱ συζυγικές σχέσεις ἐχειροτέρευσαν, ὁπότε ὁ γάμος κατέληξε σέ διάσταση.

Τὰ δικαστήρια στὰ ὁποῖα κατέφυγε ὁ πατέρας, ἀνέθεσαν τὴν ἐπιμέλεια τῶν τέκνων στὴ μητέρα, γιὰ τὸ λόγο ὅτι ὁ πατέρας ἐργάζεται καὶ λείπει ἀπὸ τὸ σπίτι ἐπὶ 8 ὥρες τὴν ἡμέρα, οἱ δέ θρησκευτικές πεποιθήσεις τῆς μητέρας δέν ἐπηρέαζαν τὴν κατάσταση τῶν παιδιῶν. Καὶ τοῦτο, παρ' ὅτι οἱ παιδοψυχίατροι εἶχαν ἄλλη ἀποψη

καὶ παρ' ὅτι τὰ παιδιά δέν ἀποκαλοῦσαν πατέρα τὸν πατέρα τους, ἀλλὰ μέ τὸ ὄνομά του καὶ τὸν θεωροῦσαν «βρώμικο» καὶ «ἄτομο κακῶν αἰσθημάτων», ἡ δέ μητέρα τὰ εἶχε στρέψει ἐναντίον τοῦ πατέρα. Ἡ ὑπόθεση δέν ἐτακτοποιήθη, ὁ δέ πατέρας προσφυγῶν καὶ στὸν Εἰσαγγελέα τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ στὸν Συνήγορο τοῦ Πολίτου δέν πέτυχε τίποτε, ἐνῶ τὰ τέκνα δέν βρέθηκαν στὸ σπίτι τους.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ὁ πατέρας προσέφυγε στὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων καὶ ζήτησε τὴν καταδίκη τῆς Ἑλλάδος γιὰ παράβαση τοῦ ἄρθρου 8 τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συμβάσεως Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων. Τὸ Δικαστήριον αὐτὸ ἔκανε δεκτὴ τὴν προσφυγὴν του καὶ κατεδίκασε τὴν Ἑλλάδα γιὰ παράβαση τῆς διατάξεως αὐτῆς, δεχθὲν ὅλα τὰ ὡς ἄνω ἐπιχειρήματα τοῦ προσφεύγοντος πατρός καὶ κυρίως διότι οἱ ἀρμόδιες ἑλληνικὲς ἀρχές δέν ἐπραξαν τὸ καθήκον τους γιὰ τὴν δίκαιη ἱκανοποίηση τοῦ αἰτήματος τοῦ προσφεύγοντος νά ἀποκαταστήσει τὴν ἐπαφὴν του καὶ τὴν ἐπανένωσή του μέ τὰ τέκνα του καὶ νά ἀποτρέψει τὴν ἀποπροσωποποίηση τῶν τέκνων, λόγω τῆς συμμετοχῆς τῆς μητέρας σέ αἴρεση.

το από πού έλκει την πνευματικότητά του (θεοσοφία-ινδουιστικές βέδδες). ...

Μπήκατε στην διαδικασία να διανέμετε βιβλία που περιλαμβάνουν στοχασμούς ανθρώπων αλλότριας πίστης, απόσταγμα θεοσοφικών και ινδουιστικών απόψεων ενώ θα μπορούσατε να μεταφέρετε στην ελληνική κοινωνία την ορθόδοξη πνευματικότητα. Μια πνευματικότητα που ενώ κάποιοι την αναζητούν στο Θιβέτ οι θιβετιανοί τους παραπέμπουν στο Άγιον Όρος. (Βλέπε Φιλοκαλία, ορθόδοξη αγιοπατερική εμπειρία κλπ). ...

Λέτε ότι η Ελλάδα μας, αυτό έχει ανάγκη σήμερα; Αυτή η πνευματική τροφή της λείπει σε μια εποχή που η ελληνική κοινωνία έχει κατακλυσθεί από κάθε παγκοσμιοποιημένη πρόκληση; Η αλήθεια δεν φοβάται τίποτε, θα μου πείτε, αλλά κανείς θα πρέπει πρώτα να την κατέχει και να την βιώνει ώστε να μπορεί να ξεχωρίζει το αληθινό από το ψευδεπίγραφο. Και αυτό είναι πολύ δύσκολο σε μια χρονική συγκυ-

ρία σαν και αυτή όπου ο σύγχρονος Έλληνας παγιδευμένος στα υλικά απώλεσε την πνευματική του διαύγεια. Τέλος το ότι η αλήθεια δεν φοβάται τίποτε, δεν απαλλάσσει κανέναν από το να έχει ευθύνη για αυτό που θα μπορούσε να κάνει και δεν το έκανε ... Κανείς στο θέμα της αλήθειας δεν μπορεί να είναι ή και να παραμένει αμέτοχος στην περιχαράκωσή της. Και μέγα μερίδιο ευθύνης φέρουν και τα Μ.Μ.Ε. ...

Πιστεύω πως ο Έλληνας θα πρέπει έστω και τώρα να ανακαλύψει τους πνευματικούς θησαυρούς της Ορθοδοξίας. Και θα μπορούσατε κι εσείς να βοηθήσετε. Το να μένει κανείς στο περιτύλιγμα της παράδοσης του -ακόμη και αυτής της θρησκευτικής- ως μουσειακής αξίας ή ως φολκλόρ, αποτελεί δείγμα παρακμής. Και δυστυχώς σήμερα από την Ορθοδοξία αυτό που προβάλλεται από την ελληνική ελίτ, είναι μόνο το εξωτερικό περίβλημα που αφορά τον πολιτισμικό και πολιτιστικό χαρακτήρα της».

Με τιμή

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ

Από τό **Ραδιοφωνικό Σταθμό της Πειραιϊκής Έκκλησίας,**
91,2 FM, μεταδίδονται οί εκπομπές:

α) «**Αντιαιρετική Δράση**», **Σάββατο, 12.00-12.45.**

Έπιμελοῦνται καί παρουσιάζουν οί
Πρωτοπρ. π. Κυριακός Τσουρός καί π. Βασίλειος Γεωργόπουλος

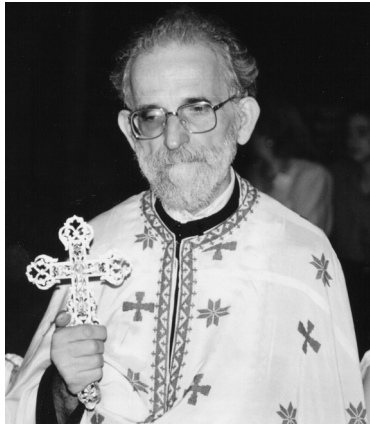
β) «**Σεμινάριο Όρθοδόξου Πίστεως**»,

Σάββατο, Χειμερινή ὥρα 11.30-13.00, Θερινή ὥρα 16.00-17.00.
(Αναμεταδίδονται οί ὁμιλίες πού πραγματοποιοῦνται στό Ένοριακό Κέντρο τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, κάθε Κυριακή).

Ίστοσελίδα τῆς **ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:**
www.ecclesia.gr, e-mail: ierasynodos@ecclesia.gr

Ίστοσελίδα τῆς **ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ:**
www.ecclesia.gr/greek/holysynod/commitees/heresies/HERESIES.HTM
e-mail: aireseis@gmail.com τηλ. 210 7272240-3, fax: 210 7272244

Ίστοσελίδα τῆς **Π. Ε. Γ.:** www.ppu.gr τηλ. 210 6396665, fax: 210 6082219

**ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΣΥΝΙΣΤΟΥΜΕ
του π. Αντωνίου Αλεβιζοπούλου
και συνεργατών του**

1. «Ἡ Ὁρθοδοξία μας».
2. «Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Πίστη-Λατρεία- Ζωή».
3. «The Orthodox Church. Its Faith, Worship and Life».
4. «Ἡ ἀστρολογία στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
5. «Ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας».
6. «Ἐγχειρίδιο αἱρέσεων καὶ παραχριστιανικῶν ομάδων», (ἔκδ. Γ΄).
7. «Πεντηκοστιανοὶ καὶ Ὁρθοδοξία».
8. «Μετενσάρκωση ἢ Ἀνάσταση; Ὁρθόδοξη θεώρηση τοῦ Κακοῦ», (ἔκδ. Β΄).
9. «Ἀποκρυφισμὸς, Γκουρουϊσμὸς, “Νέα Ἐποχὴ”», (ἔκδ. Γ΄).
10. «Διαλογισμὸς ἢ προσευχή; Ὁρθόδοξη θεώρηση».
11. «Ἡ Λατρεία τῆς “Σκοπιᾶς”», (τόμος Α΄).
12. «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά καὶ Ὁρθοδοξία», (τόμος Γ΄).
13. «Ἡ χαμένη ἀθωότητα. Περιπλανήσεις σὲ δρόμους τοῦ Ἐωσφόρου».
14. «Νεοφανεῖς αἱρέσεις-Καταστροφικὲς Λατρεῖες στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
15. «Ἐγκληματικὸ δόγμα. Ἐμπειρίες πρῶν σατανιστῶν».
16. «Ὁμάδες ἀσυμβίβαστες μὲ τὴν Ὁρθόδοξη πίστη», ἔκδ. Ζ΄ Πανορθόδοξο Συνδιασκέψεως (Ἀλίαρτος 20-26/9/1995).
17. «Ναζισμὸς μὲ ἄλλο πρόσωπο. Μεθοδεύσεις ὀλοκληρωτικῶν αἱρέσεων καὶ παραθρησκευτικῶν ομάδων».
18. «Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων. Προβληματικὴ καὶ στρατηγικὴ».
19. «Νεοσατανισμὸς. Ὁρθόδοξη θεώρηση καὶ ἀντιμετώπιση».
20. «Ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας. Πρακτικὸς ὁδηγὸς γιὰ τὴν οἰκογένεια».
21. «Τὸ Νόημα τῆς ζωῆς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας».
22. «Καταστροφικὲς λατρεῖες στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἡ νομικὴ ἀντιμετώπισή τους».
23. «Αὐτογνωσία, αὐτοπραγμάτωση, σωτηρία».
24. «Ρωμαιοκαθολικισμὸς, Προτεστάντισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία».
25. «Ἀφιέρωμα στὸν π. Αντώνιο Αλεβιζοπούλου» ἔκδ. Π.Ε.Γ.
26. Μοναχῆς Ἀντωνίας, «Νεοπεντηκοστιανοὶ στὴν Ἑλλάδα», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
27. Νικολάου Σταυριανίδη, «Θρησκευτικὴ Ἐλευθερία», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
28. Νικολάου Σταυριανίδη, «Θεοσοφία - “Νέα Ἐποχὴ”», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
29. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδη, «Σχεδιάσμα Ὁρθόδοξο Κατηχήσεως», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
30. Ἰωάννου Μηλιώνη, «Ναὶ ἢ ΟΧΙ στὸ Χάρι Πότερ»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ. (ἔκδ. Δ΄).
31. Λεωνίδου Ἰ. Φιλιππίδου. «Ἡ Παγκόσμιος προσδοκία Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
32. Κωνσταντίνου Γρηγοριάδη, «Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
33. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», Γενικὴ θεώρηση, (τεῦχος 1ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
34. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», Καμπάλα κ.λπ. (τεῦχος 2ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
35. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀλχημεία» (τεῦχος 3ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
36. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀποκρυφιστικὲς Ὁμάδες», Ροδόσταυροι κ.λπ. (τεῦχη 4ο-10ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
37. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Νεοαποκρυφισμὸς», (τεῦχη 11ο-15ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
38. «Ὁ ἀποκρυφισμὸς στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας. Μαγεία», (τεῦχη 16ο-20ο), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
39. «Σατανιστικὲς παγίδες» (σειρὰ Β΄), ἔκδ. Π.Ε.Γ.
40. Κυριάκου Κυριαζόπουλου, «Σαηεντολογία», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
41. Κωνσταντίνου Χολέβα, «Ποιοὶ καὶ γιατί ἀμφισβητοῦν τὴν Ἑλληνορθόδοξη παράδοση»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
42. Ἄννας Μπουρδάκου, «Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά. Ἀπὸ τό Α στὸ Ω», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
43. π. Κυριακοῦ Τσουροῦ, «Ὁ Νεοπαγανισμὸς τῆς “Νέας Ἐποχῆς”», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
44. Χρήστου Ταγαράκη, «Εἶναι ἢ γιόγκα σωματικὴ ἄσκηση-γυμναστικὴ»;», ἔκδ. Π.Ε.Γ.
45. Κωνσταντίνου Παπαχριστοδοῦλου, «Προφήτες καὶ ψευδοπροφήτες», ἔκδ. Π.Ε.Γ.

Βιβλία ἄλλων ἐκδόσεων ποὺ συνιστοῦμε

1. «Ἡ Ὁμοιοπαθητικὴ ἀσυμβίβαστη μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη», ἔκδ. Π.Ε.Γ Βορείου Ἑλλάδος, (ἔξαντλήθηκε). Ὑπάρχει στὴν ἱστοσελίδα: www.orthodoxnet.gr/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=41
2. Μοναχοῦ Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη, «Σύγχρονες Αἱρέσεις. Μιὰ πραγματικὴ ἀπειλή», ἔκδ. Παρακαταθήκη (τηλ. 2310 222511).
3. Βουδιστικὲς αἱρέσεις στὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας», ἔκδ. Παρακαταθήκη (τηλ. 2310 222511).
4. Μ. Ε. Johnes, α) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ ὁ πόλεμος μὲ τὸ θηρίο», β) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ ὁ μαρμαρωμένος βασιλιάς», γ) «Ὁ Νίκ Μάρβελ καὶ τὸ νησί τῆς Ἀφροδίτης», ἔκδ. Κ. Ε. Δ., Ἰ. Ν. Ἁγίου Νικολάου Πατρῶν (τηλ. 2610 275022).

Τὰ βιβλία διατίθενται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Ἄν δὲν τὰ βρίσκετε μπορεῖτε νὰ ἀπευθυνθεῖτε στὴν Π.Ε.Γ, τηλ. 210 6396665, προκειμένου νὰ σᾶς ἀποσταλοῦν ἐπὶ ἀντικαταβολῇ.